Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 42 (15665) | 1981 оной февралиин 20, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

ҮРГЭН ХЭРЭГЛЭЛЭЙ ЭД ХЭРЭГСЭЛНҮҮД

Арад зоной баян дэлгэр ажаһуудал хангаха, тэдэнэй байдалай материальна болон соёлой хэм хэмжээе саг үргэлжэ һайжаруулха гэшэ манай Коммунис партиин, Совет гүрэнэй бүхы ажал ябуулгын гол шухала зорилго болоно. Байһаншье ажалшадай мүнөө үедэ зүбшэн хэлсэлгэдэ байгаа КПСС-эй ЦК-гай проектын мүр бүхэн энээниие эли тодор гэршэлжэ үгэнэ. Илангаяа тус проектын наймадахи бүлэг дотор социальна хүгжэлтын ба арадай бүудал байдал улам һайжаруулха талаар олон шухала хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай.

Энэ шухала асуудал шиидхэхэдэ, манай гүрэн гансал [illegible] хэрэглэмжын нийтын фондынуудһаа үгтэдэг түлбэри болон хүнгэлэлтэнүүдые ехэ болгохоһоо гадна арад зоной үргэн хэрэглэмжын эд бараа, эдлэл хэрэгсэлнүүдые улам ехээр гаргаха бодото хэмжээнүүдые абаха байнхай.

Ушар иимэһээ арадай хэрэглэмжын эд бараа гаргаха, түхэл янзыень олошоруулха ба шанарыень һайжаруулха гэшэ манай промышленностиин бүхы бусад һалбаринуудай шухалын шухала зорилгын нэгэн болоно бшуу.

Манай республикын партийна, совет болон ажахын байгууламжанууд түс асуудалда хубилашагүй анхарал саг үргэлжэ хандуулжа гэжэ онсо тэмдэглэлтэй.

Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд барааной розничнэ эрьесэ үнгэрһэн табан жэлэй туршада 27,4 процентээр ургажа, 969 миллион түхэригтэ хүрэһэн байна. Тиигэжэ табан жэлэй түсэбһөө гадуур 38,1 миллион түхэригэй эд хэрэгсэлнүүд ажалшадта худалдагдаа.

Гансаг эдеэ хоолой зүйлнүүд бэшэ, харин соёл-ажахын болон ажахын хэрэглэмжын эд бараан улам ехээр гаргагдадаг болоо. Манай республика дотор иимэ барааной эд хэрэгсэлнүүдэй гаргалта арбадахи табан жэлдэ 27,4 процентээр ургаһан байна. Тиихэдэ 150 зүйлэй шэнэ [illegible] үйлэдбэрилэгдэдэг болобо. Түсэбһөө гадуур 44 мянган метр ноохон бүд, 1 миллион түхэригэй шэнэ хубсаһа хунар, 4 миллион шахуу түхэригэй ажахын болон соёлой эд хэрэгсэлнүүд гаргагдаһан байна.

Соёлой-ажаһуудалай болон ажахын хэрэглэмжын эд бараа ехээр гаргаха талаар түсэбтэ даабаринуудаа Улаан-Үдын прибор бүтээлгын, судна бүтээлгын, киномеханическэ, Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын-механическэ заводууд, «Бурятзолото» нэгэдэл, агнуури-олзобориын ажахын управлени, Нютагай промышленностиин министерство болон бусад хэдэ хэдэн предприятинууд амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Сонсо зүйлэй продукциин гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэ хүртэһэниинь тон һайшаалтай. Энэ талаар [illegible] «Тулалтын» [illegible] гаргадаг 39 зүйлэй [illegible] продукци гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэй. Түс нэгэдэлэй [illegible] үнгэрһэн табан жэлэй туршада 1996 миллион түхэригэй продукци [illegible]. Тэрэнэй тоодо [illegible] Тиихэ гүрэн тус нэгэдэлэй гол предприятинууд [illegible] Гусиноозерскын, Захааминай, Бэшүүрэй филиалнууд тэдэнэй гаргагдадаг болоһон ушар хадаа предприяти ямар арга боломжотой байһые гэршэлжэ үгэнэ.

Мүн прибор бүтээлгын заводой гаргадаг «Агидель» гэжэ бритва баһал энэ хүндэтэ тэмдэгтэ хүртэһэн гээд тэмдэглэлтэй. Авиационно заводой гаргадаг «Белка» гэжэ хубсаһа угаадаг машина, кухниин мебель, мүн ЛВРЗ-гэй бүтээдэг электровафельницанууд, коопзверопромхозуудай дархашуулай бүтээн гаргадаг гарай бэлэгүүд—элдэб ан амитадай дүрсэнүүд, эбэрнүүд, мүн уран һайханай болон дурасхаалта бэлэгүүдые гаргадаг заводой бүтээһэн олон зүйлнүүд олоной һайшаал магтаалда хүртэһэн. Худалдаа наймаанда ехэ гүйсэтэй эд хэрэгсэлнүүд болоһон гэшэ.

Тэдэнтэй хамта арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа болон хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха, түхэл янзыень олон болгохо ба шанарыень һайжаруулха хэрэгтэ шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон, мүн дутуу дунданuудшье байдаг. Тэдэниие зандаа гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, зарим промышленна предприятинууд, нэн түрүүн иимэ эд хэрэгсэлнүүдые ехээр гаргаха гүйсэд хүсэ шадалтай, мэргэжэл түгэс хүдэлмэрилэгшэдтэй томо завод, фабрикануудай түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэнэгүй, энэ талаар хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандадаг байна гэжэ элиинэ. Жэшээнь, нилээд ехэ техническэ арга боломжотой, гүйсэд зэбсэгжэнхэй локомотив-вагон заһабарилгын, «Электромашина», «Бурятферммаш», хүүргэнүүдэй зүмэр хэрэгсэлнүүдэй заводууд, «Бурятстройматериал» нэгэдэлэй, Тулиишын болон Ой модоной ажахын министерствэнүүдэй олохон предприятинуудай коллективүүд гүрэнэй даабари хүсэд дүүргэхын тула хэрэгтэй хүсэл оролдолго гарганагүй. Гансашье гүрэнэй даабаринуудые дүүргэхэ бэшэ, харин жэл бүри тус үйлэдбэреэ улам үргэдхэжэ байха ёһотой ха юм.

Эдэ бүгэдэнһөө боложо, гадар болон дотор трикотаж хубсаһа, гутал, мебель ба ажаһуудалай хэрэглэлэй бусад зарим зүйлнүүд хараалагдаһан түсэбһөө багаар гаргагдаа гээшэ.

Ушар иимэһээ предприяти, министерство болон албан зургаануудай харюусалга дээшэлүүлхэ, түсэбтэ даабаринуудаа тоогойшье, номенклатурынхье талаар гүйсэд дүүргэхэ бүтэмжэтэй хэмжээнүүд абтаха болоно бшуу. Мүн ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые дүүрэн хангахын тула нютагай партийна, совет органуудай, илангаяа түсэблэлгын зургаануудай зүгһөө шанга хиналта табигдаха ушартай.

Эд хэрэгсэлнүүдэй шанарыень һайжаруулха талаар нилээд ехэ юумэн хэгдэхэ болоно. Юуб гэхэдэ, олон продукциин шанар мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэнэгүй. Жэшээнь, «Электромашина» заводой гаргадаг электрочайнигуудай, электрокипятильнигуудай, БМДК-гай үйлэдбэрилдэг мебелиин, илангаяа стулнуудай шанар тон муу гэжэ оло дахин шүүмжэлэлдэ ороһонниинь мэдээжэ. Тиимэһээ эдэ предприятинуудай, мүн бусадшье коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд ажал хүдэлмэреэ шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэхэ, продукциингаа шанар һайжаруулхын тула зохихо хэмжээнүүдые дары абаха ёһотой.

Энэ табан жэлдэ ехэ зорилгонууд табигданхай. Гансал 1981 ондо арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалга урда жэлэйхиһээ 6,7 процентээр ехэ болохо гэхэ гү, али 3,2 миллион түхэригөөр ургаха ёһотой. Эдэ бүгэдые хараада абажа, манай республикын промышленна предприятинууд тусхай үйлэдбэриин хүсэ шадал үргэдхэхэ, шэнэ цех болон участогуудые бариха, түсэбтэ даабаринуудаа гүйсэд дүүрэн бэелүүлхэ, тиихэдээ нэн түрүүн продукциин номенклатура болон шанарта гол анхаралаа хандуулха уялгатай гээшэ.

Леонид Ильич Брежневэй КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1980 он) Пленум дээрэ хэлэһэн, «...үргэн хэрэглэлэй эд хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаха гээшэ гүрэнэй ба партиин шухала хэрэг гэжэ эдэ һалбаринуудай хүтэлбэрилэгшэд саашадаашье тоолодог байха бэзэ гэжэ найданаб»—гэһэн үгэнүүдые энэ шухала хэрэгтэ хабаатай хүн бүхэн мартаха ёһогүй.

КПСС-эй XXVI съездые угтуулан

НЭРЭ ХҮНДЫМНАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ээлжээтэ XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, бригадымнай коллектив байгша оной түрүүшын хоёр һарын даабарие болзорһоонь урид дүүргэн, съездын нээгдэхэ үдэрые угтаха гэһэн үүсхэл гаргаад, амжалтатайгаар ажаллажа ороо һэн.

Токарь Владимир Качин, залуу слесарь Сергей Ковалев гэгшэдэй оролдосотой, эршэмтэй ажалаараа шалгаржа ябаһаниинь тэмдэглэхэ шухала. Эдэнэрэй, мүн бэшэшье түрүү токарьнуудай оруулһан уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ эхилээбди. Тиигэжэ ажалай бүтээсэ улам дээшэлнэ, бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэри оньһожоруулагдана, материалай гаргаша бага болгогдоно.

Нүхэр А. Н. Разумовай хүтэлбэрилдэг токарьнуудай бригада жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь һара урид дүүргэхэ гэһэн уялга абанхай. Тэрэнэй бригадынхинай жэшээгээр мүн бидэнэршье хүдэлжэ эхилээд, жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө оролдожо байнабди.

Һаяын үдэрнүүдтэ халаанай даабаряар ажаллаха гуримда орохомнай. Тиигэжэ ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ, хүдэлмэришэн бүхэнэй хэһэн хүдэлмэриин хэмжээе эли тодоор харуулжа байха арга олдохо юм. Техническэ һуралсалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хүн бүхэнэй шадабари мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай.

В. КАШИН,
прибор-бүтээлгын заводой токарьнуудай бригадын бригадир.

ЗОРИЛГОЁО ТОДОРХОЙЛБО

Үйлэдбэриин «Бурятавторемонт» нэгэдэлэй предприятинууд январь һарада 260 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдаба. Нэгэдэлэй коллектив нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, продукци гаргалгаяа 31 процентээр дээшэлүүлхэ түсэбтэй юм. Үйлэдбэриингөө хүсэ нэмээнгүй, хүдэлмэришэдэй тоо олошоруулангүй продукци гаргалгаяа дээшэлүүлхэ гэхэ гү, али дотоодын нөөсэ арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ, ажалай болон үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго табигданхай. Продукци гаргаха 1981 оной түсэб декабриин гушанда дүүргэгдэхээр хараалагдана. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, ажалай бүтээсэ хоёр процентһээ үлүүгээр дээшэлүүлэгдэхэ юм. Нэгэдэлэй коллектив жэлэй туршада шэнэ түхэлэй продукци — тракторта шагтагалха тэргэнүүдые гаргажа эхилхэ, «К-701» түхэлэй тракторнуудые капитальнаар заһабарилдаг болохо юм.

Манай корр.

Хэлэһэндээ хүрэнэ

Предприятиие хангадаг леспромхозуудай доодо складуудта буулгагдаһан модые зөөлгэ хадаа комбинадаймнай транспортна участогай хэдэг харюусалгатай ажал гээшэ. Тэрэнэйл хүдэлмэриин ябасаһаа бүхы предприятиин түсэбэй дүүргэлтэ дулдыдаха зэргэтэй.

КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ тус коллективэй ажалай эршэ улам шангадана. Эндэхи жолоошод үдэр бүхэндэ 1892 кубометр модо предприятиингаа складта зөөхын орондо һүүлэй үедэ сүүдхэ бүхэндэ 2,5 мянга гаран кубометр модо асарна.

Модо ута зандань зөөдэг Б. А. Воронинной бригада ехэ һайнаар хүдэлнэ. Түс коллектив үдэр бүриингөө нормые 115—120 процент дүүргэдэг юм.

Жолоошодой ута зандань асарһан модые хэм хэмжүүрээрнь тайран, хэрэгтэй газартань ябуулдаг хюрөөдэгшэдэй амжалта омогорхомоор. Нэгэдэхи складай Харлампьевай, Закировай, Малышевай, Кожевниковэй, Мулинай толгойлдог бригадануудай коллективүүд хоёр һарын туршада түс тустаа 7350 кубометр модо тайраха ёһотой байһан түсэбтэ даабаряа дүүргээд, февралиин 23 болотор үшөө 500—500 кубометр модо тайража, хэрэглэгшэдтэнь тушааха зорилго урдаа табинхай.

Ц. ЦЫБАНОВ.
Загарайн район.

Репортаж

БАҺАЛ ЗУУНҺАА—ЗУУ!

✦ «Дружба» колхозой бэрхэ хонишон Б-Д. Э. Ринчинов ажахы, район соогоо эгээн түрүүлэн зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаба. ✦ Тэрэ 25 жэлдэ хүдэлхэ зуураа хододоо иимэ үрэ дүн түйлана. ✦ Гансахан һүүлэй хоёр табан жэл соо тэрэ түсэбһөө гадуур мянга гаран хурьга абаа.

Үбэлэй һүүл һарын тэнгэрээ холо үнгэрбэшье, үдэшэ, үглөөнэй хүйтэн жабарай охин үшөөл буураагүй. Үдэрыншье хорон һалхин үлеэгээд, үе-үе саһа бордоһон шэдэлээд абаха юм.

Балдан Дамба Эрдынеевич малгайнгаа шэгэбшэ буулганхайншье һаа, хуудам газарта хонидоо үһалжа байхадаа, дулаан альгаараа хааяа хасараа дахаад абана. Хонидынь уурал бааяма бүлеэн үһа хэды-еды гудамхяад, үбһэнэйнгөө хорёо руу тэгүүлхэсэ һанана.

—Хулай гэнэм, — гээд, хонишон тэдэниие һөөргэнь тэхэрюулжэ, яаралгүй һахижа, тогтоожо байгаад, хонидойнгоо бултадаа үһалһан хойнонь лэ табина.

Манай эндэ ерэхэдэ, хонишод хурьгадаа һаяхан хүхүүлжэ дүүргээд, эхэ хонидтоо үбһэ, һолоомо, талха таряа эдюулжэ, үһалжа, ехэл сүлөө тухагүй байба. Арбахорин ондоо сакман болгожо илгаһан хонидые хуу амяар амяарайнь үһалха, эдеэлүүлхын тула ехэхэн саг, ажал хэрэгтэй ааб даа. Хоёр шииараг залуу хүбүүд хонидой хорёо соогуур үбһэ, һолоомо, талха, таряа зөөжэ, бушуу түргэн хүдэлнэ, нишэ тиншэ гүйлдэнэ. Хаана, ямар хорёо соохи хобтонуудта хэды шэнээн тэжээл хэхэб гэжэ ахалагша хонишон өөрөө хубаарилна, туһалагшадтаа зохидоор заажа үгэнэ.

— Балдоржо Санданов Зорикто Цыренов хоёр маанадтай хурьга абалсажа байна. Ехэл хүдэлмэришэ бэрхэ, хүнэй үгөөр, хүл хүнгэтэй хүбүүд даа. — гэжэ Балдан-Дамба Ринчинов тэдэниие үнэн зүрхэнһөө магтаха юм.

Саашань хонишодой нэгэ бага сүлөө забда ороходо, тэдэнэй ажал тухай хөөрэлдэбэ, хони, хурьгадайнь байра соогуур ябажа харабабди. Хурьга абадаг хашаань хуушабаршье һаа, һайнаар дулаалагданхай. Досоогуурнь хоёр ханыень зубшуулаад, хаамжануудые холбожо хэһэн таһалганууд соо дүн сагаахан хурьгад.

Ахалагша хонишоной нүхэр Анна Дабаевна гартаа һүтэй шэл баринхай, хурьгад соогуур ехэл нарибшалан хараашална. Нэгэ багахан хурьга хүлһөөнь шүүрэжэ бариад, үнөөхи угжатай шэлээ ама руунь хэнэ.

—Хонидой эдихэ юумэн яһала элбэг, эхэнүүдынь һүтэй, хурьгадаа садхаажа ядахаар бэшэ. Теэд олон соош бага, үлбэр, дутуушаг гараһан хурьгад байгаа ааб даа. Тэдэндэ эм-дом шудхажа, сэбэр һү угжажа тордонобди, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Эндэ хурьгадынь таһалга бүхэндэ олоор байлгагдана. Жэшээнь, сакман бүхэниинь хори-гушанһаа эхилээд, дала-ная хүрэтэрөө хамталагданхай.

— Манайш хонид табадахяа хурьгалжа байһан хүгшэн амитад хадаа түлөө ехэ голодоггүй. Тиимэһээ сакман бүхэндэ дан үсөөн хурьга байлгаһанай үлүү гэжэ һанагшабди, — гэнэ хонишон.

— Эндэтнай бүхыдөө хэды хурьгад байна гээшэб?— гээд асуубаб.

—Бүхыдөө 552 эхэ хонидтой зомди. Мүнөө дээрээ тэдэнһээ 556 хурьга абаабди. Гарза хоролто үгы. Нигээд хурьгалха дүшэ гаран хонин үлэнхэй. Зуун эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абахал һанаатайбди. Юу болохоб, — гэжэ Балдан-Дамба Ринчинович харюусана.

— Дөө, бү мэдэе. Хурьга абажал байдаг хадаа абаха зон бэзэбди. Эдэ олон амитадые хүхэ ногоон дээрэ гаргаха, эхэһээнь һалгааха болотор үшөө холо. «Горхо харэагүй аад, гуталаа бү тайла» гэжэ зон гэлсэгшэ. Тиигэбэшье малай эдихэ үбһэ тэжээл элбэг даа, гомдохо юумэн одоол үгы, — гэжэ нүхэрынь хажуу тээһээнь дуугарха юм.

— Томохонуудынь — хоёр, жэжэнүүдыень — гурба дахин эхэдэнь табижа хүхүүлэгшэбди. Харин үдэшэ орой гурбадахяа хүхүүлээд, һүниинь амяарладагбди. Хурьгад эхэтэеэ хоноходоо, балай һайн бэшэ гэжэ һанагшаб. Зарим хонид хурьга гэшхэхэ, дарахадаашье болохо, хонидой нооһоншье муудадаг. Тиигээд энэ хашаа соохимнай дороо ехэ нойтон, шиигтэй, үйтаншье. Дорошог газарта баригдаһан аад, тиимэ агша гү. Хэрбээ үшөө досоонь эхэ хонидые хонуулаа һаамнай, бүри шал нойтон болохо ха юм, — гэжэ Анна Дабаевна хэлэнэ.

Балдан-Дамба Эрдынеевич 1956 онһоо хойшо гэр бүлөөрөө «Дружба» колхозойнгоо хонин ажалда хүдэлнэ. Тэрэнэй эгээл хорин жэлдэнь Хара хада гэжэ газарта эхэ хонидые харууһалжа байнхай. Эдэ жэлнүүдтэ тэдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө ходол 100 хурьга алдалгүй абажа түлжүүлнэ. Наймадахи, юһэдэхи, арбадахи табан жэлнүүдтэ эрхим үрэ дүн түйлажа, нүхэр Ринчинов Ленинэй, Ажалай Улаан Тугай орденуудаар, олон медальнуудаар шагнагдаа юм. Нёдондо үбһэ тэжээлэй дутамаг, хүшэр бэрхэтэй жэлдэшье тэдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүхэнһөө 4 үлүүтэй килограмм нооһо хайшалаа һэн.

Энэ хонишоной ажалай үшөө нэгэ онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, тэрэ жэл бүри һургуулиин һурагшад, пенсионернүүдые суглуулжа звено эмхидхээд, Мужыха гэжэ газарта 60 гектар сабшалангай үбһэ сабшажа, хуряажа абадаг. Үнгэрһэн намар Б-Д. Э. Ринчиновэй звено 16 һүри (1500 центнер) болхоожо, гурбан һүриинь өөһэдынгөө хонидто эдюулхээр абаад, бэшыень колхоздоо тушаагаа бэлэй.

М. НАМЖИЛОВ.
Яруунын район.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Ахалагша хонишон Б-Д. Э. Ринчинов (дундахинь) хурьгашад Б. Санданов, З. Цыренов гэгшэдтэй. 2. Дуршалтай хонишон А. Д. Булаева.
Авторай фото.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

ТУСХАЙ ДУНДА ҺУРГУУЛИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ РСФСР-эй ҺУРГУУЛИИН ГАБЬЯАТА БАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай ажахыда дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэдые бэлдэлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө **РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо

БУРЯАДАЙ АССР-һээ:

Будажапова Зинаида Рабдановнада — Улаан-Үдын индустриальна техникумэй директор.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1981 оной февралиин 18.

АРАДАЙ БААТАРШАЛГА ТУХАЙ ФИЛЬМ

КПСС-эй XXVI съездэдэ «Юунһээшье үнэтэй» гэһэн түүхэтэ-публицистическэ киноэпопей зорюулагдаба. Тэрэ оронoй экранууд дээрэ харуулагдажа эхилхэнь. Энэ ушартай дашарамдуулагдан, совет болон гадаадын журналистнуудта зорюулагдаһан пресс-конференци февралиин 17-до Москвада болобо.

Баримтата фильмүүдэй Түбэй студиин шэнэ зохёол бүтээл «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ» гэһэн киноэпопейн өөрсэ янзын үргэлжэлэл болоно гэжэ СССР-эй Госкиногой түрүүлэгшэ Ф. Ермаш, киноциклые зохёон буулгагшад мэдээсээ. Дайнай һүүлэй түрүүшын жэлнүүдтэ оронoй арадай ажахые залан сэхээр һэргээн бодхоолго тухай, КПСС-эй ба Совет гүрэнэй эб найрамдалта залан сэхэ политика тухай киноэпопей хөөрэнэ.

Манай орон дотор, мүн хилын саана олон миллион уншагшадта үргэнөөр мэдээжэ болоһон нүхэр Л. И. Брежневэй «Һэргэн хүгжэлтэ» гэжэ ном шэнэ фильмые зохёон буулгахадань тодорхой үүргэ дүүргэһэн байна. Баримтата киногой хэлээр совет арадай баатар габьяата ажал хэрэгүүд, габшагай коммунис ажалай үльгэр жэшээ экран дээрэ харуулагдана. Олон тоото баримтата кадрнууд, тэрэ үеын дурасхаалта үйлэ хэрэгүүдтэ хабаадагшадай хөөрөөнүүд киноэпопейдэ оруулагданхай.

(ТАСС).

«ЮУНҺЭЭШЬЕ ҮНЭТЭЙ» ГЭЖЭ БАРИМТАТА КИНОЭПОПЕЙЕ ХАРАГШАДТА ЛЕОНИД ИЛЬИЧ БРЕЖНЕВЭЙ ХАНДАЛГА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай геройнууд—сэрэгшэд, партизанууд, тылэй ажалшад һүнэшэгүй алдар солоор бадаранхай. Эдэнэй баатаршалга аша гушанараймнай нангин дурасхаалда хэтэ мүнхэдөө залирхагүйл.

Гитлеровскэ булимтарагшадаар һандаргагдаһан ороноо һэргээн бодхоолгын айхабтар ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые бэе дээрээ даажа гараһан хүнүүдэй баатар габьяа арад зоной иимэ баяр баясхаланда хүртэхэ ёһотой.

Олон зуугаад хото городууд һандаргагдажа, үнэһэн тоборог болгогдоһон юм. Түрүүшын социалис табан жэлнүүдэй түйлалтанууд болохо манай алдар сууда гараһан заводуудые, электростанцинуудые гитлеровецүүд газартай жэгдэлжэрхиһэн байгаа. Колхоз, совхозуудай полинууд дээрэ хүдэлмэриин хүсэн, оньһото техникэ дуталдаха.

Советскэ Союзай олон миллион хүн зоноо алдаад, хүсэ шадалаараа һуларжа, ехэ гээгдэл хохидолдо ороходонь, урдынгаа хэмжээндэ хүрэхын тула хэдэн арбаад жэл хэрэгтэй болохо гэжэ империалис гүрэнүүд баярлажа эхилһэн байгаа. Туһаламжа үзүүлхэһээ гадна, эгээлэй юрын экономическа харилсаа холбоо тогтоохоёо арсадаг болоо һэн.

Гэбэшье манай арад эршэмтэйгээр ажаллажа, социализмын дайсадай урмыень ехээр хухалба.

Партиин уряагаар совет хүнүүд, дайнай жэлнүүдэйхидэл адли, тиимэ шэн габьяатайгаар инаг дуратай Эхэ ороноо һэргээн хүгжөөжэ захалһан байгаа.

Нүхэдүүд, хүндэл һэн даа. Айхабтар хүндэ хүшэр байгаа. Мүнөө тэрэниие ой ухаандаашье оруулханьхүшэр лэ. Хоол хоош, гэр байра, түлишэ, зэр зэмсэг, барилгын материалнууд дуталдаха. Сагшье дутадаг һэн: оронойнгоо аюулгүй байдалые, залуу үетэнэй ёһотой һайн ажабайдалые дары түргөөр хангаха хэрэгтэй бэлэй.

Эдэ бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабахын тула олон миллион совет патриодууд байлдаанда ороһон юумэдэл бодоо һэн. Тэдэ хүшэр хүндэ, гэбэшье алдарта жэлнүүд ажалай фронтын хэды олон гайхамшагта баатарнуудай нэрэнүүдые мүндэлүүлээ гээшэ һэм! Эдэ гайхамшагта баатарнуудай нэрэнүүдые мүнөөшье болотор һанажа ябадагбди.

Дайнай жэлнүүдтэл адли, бата бэхи тыл — Ураалай, Сибириин, Казахстанай хүсэн түгэс экономико, оронoй зүүн хубиин заводуудта, полинууд дээрэ хүдэлдэг хүнүүдэй эсэшэ сусашагүй ажал эдэнэй найдамтай түшэг тулгуури болодог байгаа. Тэндэ хүнүүд мүн лэ үргэһэ нойргүйгөөр, үлэн хооһоор, өөһэдыгөө гамнангүй ажалладаг һэн. Тиигэжэ илалта түйлагдаа. Асари ехэ, түүхэтэ, илалта, нүхэдүүд!

Промышленна үйлэдбэриин дайнай урда тээхи хэмжээндэ гурбан жэлэй турша соо хүрөө һэмди. Ленинскэ партиингаа хүтэлбэри доро совет арад урагшаа, агууехэ шэнэ хэрэгүүд тээшэ бата найдамтайгаар дабшаба.

Бидэ, дайнай һүүлэй жэлнүүдэй һэргэн хүгжөөлгэдэ хабаадагшад, үзэгдөө дуулдаагүй бэрхэшээл түбэгүүдые, тэдэ жэлнүүдэй хүн зоной аргагүй ехэ оролдолгонуудые, ажалшадай олониитын баатар габьяае, түйлагдаһан илалтын баяр баясхалангые хэзээдэшье мартахагүйбди. Зүгөөр дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ ороноо һэргээн хүгжөөлгэдэ гаргагдаһан хэтэдээ мүнхэ баатаршалга тухай бүхы совет хүнүүдэй, илангаяа залуу үетэнэй һайнаар мэдэжэ абаха гээшэ шухала удхатай. Кинодокументнүүд энээн тухай бүри үнэншэмэ зүбөөр, бүри бата найдамтайгаар хөөрэнэл.

Л. БРЕЖНЕВ.

КПСС-эй XXVI съездын пресс-центр хүдэлнэ

Советскэ Союзай Коммунис партиин дээдэ хуралдаанай хүдэлмэриие дэлгэрэнгыгөөр харуулхын тула КПСС-эй XXVI съездын пресс-центр Москвада нээгдэбэ. Дэлхэйн [illegible] оронoй 800-гаад журналист пресс-центрэй дэргэдэ ажаллаха байна. Социалис гүрэнүүдэй корреспондентнүүд, капиталисна оронуудай хэблэл, телевидениин ба радио элдэб органуудай түлөөлэгшэд, мүн хүгжэжэ байгаа оронуудай ехэ булэг журналистнууд тэрэ тоодо ороно.

Пресс-центр КПСС-эй XXVI съездын нээгдэлгэ тухай Кремлиин Съезднүүдэй ордон сооһоо телевизионно дамжуулга сэхэ эмхидхэхэ, съездын заседаниинуудта зорюулагдаһан пресс-конференцинүүдые, тэрэнэй делегадуудтай, мүн СССР-эй хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалгануудые үнгэргэхэ байна. КПСС-эй съездын хүдэлмэридэ хабаадажа байһан аха дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай түлөөлэгшэд журналистнуудай урда үгэ хэлэхэ.

Пресс-центртэ корреспондентнүүд гадаадын оронуудтай телефоной, телетайпай, телексэ холбоотой байха юм.

• • •

КПСС-эй XXVI съездын делегадуудтай, БАМ-ай 132 мянган хүнһөө бүридэдэг отрядай түлөөлэгшэдтэй уулзахаяа совет болон гадаадын хэдэн зуугаад корреспондент февралиин 18-най үглөөгүүр пресс-центртэ ерэһэн байгаа.

ГлавБАМстройн начальник, транспортна барилгын министрэй орлогшо К. В. Мохортовой, ВЛКСМ-эй XVIII съездын нэрэмжэтэ отрядай командир В. И. Аксёновой энэ зуун жэлэй бүгэдэ арадай барилгын ябаса тухай хөөрөөнүүдые журналистнууд ехэ һонирхолтойгоор шагнаба.

Мүнөө үедэ түмэр замай барилга дээрэ 1900 километртэ түмэр зам табигдаа, энээнэй 600 километрэй участогынь ашаглалгада оруулагдаад, арадай ажахыда ашаг үрэ ехэтэйгээр алба хэжэ байна. 1580 элдэб барилга хэгдээ.

БАМ-ай энэ ехэ барилгада хабаадагшад тухай журналистнууд элдэб асуудалнуудые табижа, дэлгэрэнгы харюу абаһан байна.

(ТАСС).

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЕ—КОМПЛЕКСНО АРГААР

ХОРИИН РАЙОНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛЬӨӨ

ҮҮСХЭЛ ЭДЭБХИДЭ ТҮШЭГЛЭН...

ТҮРЭЛ партиингаа ээлжээтэ съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө тэмсэжэ байһан манай районой бүгэдэ ажалшад тэрэ съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые угаа хүндэтэйгөөр хүлеэн абаа һэн. Тиихэ зуураа тэрэ гүнзэгы удхатай документ соо хараалагдаһан асари ехэ зорилгонуудтай танилсажа, үргэнөөр зүбшэн хэлсэһээр, һанамжа, дурадхалнуудаа, ажаглалтануудаа оруулһаар.

Манай районой арадай ажахын, соёлой саашадаа хүгжэхэ, үйлэдбэриин ашаг үрын, хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ, мүн хүн зоной материальна һуудал байдал һайжаруулха хэрэгтэ тэрэ нүлөөлхы үүргэ дүүргэнэ. Районой экономико хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан капитальна һомололгын хэмжээн, юһэдэхи табан жэлэйхидэ орходоо, үнгэрһэн түсэбтэ табан жэлдэ 20 процентээр ургаа. Тиигэжэ тэрэнэй ниитэ хэмжээнь 23,7 миллионһоо дээшэ түхэригтэ хүрэбэ.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 26,7 процентээр ехэ болоо гэхэ гү, али 10,9 шахуу миллион түхэригэй промышленна продукци үйлэдбэрилэгдэбэ. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд угаа хүндэ хүшэр байдалда ажаллаһан байна. Энэ ушар бүгэдэндэ мэдээжэ ааб даа. Гэбэшье мал ажалай продуктнуудые абалга, гүрэндэ худалдалга дээшэлһэн байна гэжэ тэмдэглэлтэй. Юһэдэхи табан жэлэй туршада мяха худалдалга 3,9 процентээр, һү — 9, ноoһо — 7,7, үндэгэ — 44,7 процентээр ургаһан жэшээтэй.

Район соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Дээдэ-Тайлсын, Хориин совхозуудай, Хүрбын, Хандагайн леспромхозуудай, «Бурводстрой» управлениин ПМК-гай, «Бурсельхозмонтажкомплект» трестын ПМК-гай, барилга-заһабарилгын участогай болон бусад хэдэн коллективүүд илажа гараһан байна. Тэдэнэр арбадахи табан жэлэй даабари дүүргэһэн, КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

Социальна хүгжэлтын талаар мүн лэ ехэ юумэн район дотор хэгдээ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. 30 гара мянган дүрбэлжэн метр хэмжээтэй байрын гэрнүүд, мүн олон соёлгэгээрэлэй, бага үхибүүдэй эмхи зургаануудай байшангууд, магазин болон столовонууд баригдаа. Табан жэл соо 1860 һурагшадай һууритай һургуулиин байшангуудай ашаглалгада тушаагдаһан ушар анхарал татамаар гэжэ һананаб.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түрүүшын үдэрнүүд һубарилдан үнгэржэ байна. Ажалша коллективүүд энэ жэлдэ бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлно, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абана.

Манай ороной хүгжэлтын шэнэ шатада дамжан ороод байхадаа, үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие улам нарижуулха, али бүхы ажабайдалда үзүүлэгдэдэг тэрэнэй нүлөөлхы үүргые, аша үрые дээшэлүүлхэ эрилтэ бидэ урдаа табинабди. Энээн тушаа коммунистнуудай суглаан дээрэ, парткомой гү, али партбюрогой заседани дээрэ горитой хөөрэлдөөн болодог. Илангаяа КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэлгын үедэ онсо анхарагдаа гээшэ.

Хүн зоной дунда, ажалша коллективүүдэй дунда ябуулагдадаг политическэ болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие элдэб янзын түхэл маягтай, олониитын һанал бодолдо тон зохимо болгохо талаар зарим тэды хэмжээнүүд абтажа байдаг. Манай бодомжоор, районой партийна, совет болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй ходо хүн зонтой уулзажа байдаг болоһон гурим аша үрэ ехэтэй боложе шадаа. Эндэл нүхэд ёһоной хани халуун хөөрэлдөөн дэлгэрдэг, һанаһан бодоһоноо хубаалдаха арга олдодог байна бшуу.

Тиихэдэ совхозой, предприятиин гү, али эмхи зургаанай экономикын ба соёлой үдэр үнгэргэдэг дүршэл манда заншалта хэрэг болонхой. Энэ үдэрые эмхидхэлгэдэ, үнгэргэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Энэмнай ямар нэгэн коллективэй ажал хэрэгэй хэр байһанай харалга, тоосоон болоно бшуу. Гадна районой «Шэнэ Үдэ» газетын редакциин дэргэдэ үнгэргэгдэдэг заншалта уулзалганууд һайн талаяа харуулна. Иимэ уулзалгада районой ажалай түрүүшүүл уригдадаг гээшэ. Зүгөөр иимэ уулзалганууд һалбари гү, али мэргэжэл баримталан үнгэргэгдэдэг юм.

Гадна малшадай үдэр, лекционно пропагандын үдэр, политическэ хүдэлмэри ябуулха үдэр гэхэшэлэн хэмжээ ябуулганууд мүн лэ заншалта хэрэг болонхой. Ушар тиимэһээ олониитэтэй ябуулагдадаг эдэ мэтын хэмжээ ябуулганууд КПСС-эй райкомой, тэрэшэлэн партийна организацинуудай хүдэлмэриин үдэр бүриин түсэб соо оруулагдадаг һэн тула эрхэ бэшэ бодотоор бэелүүлэгдэдэг байха юм.

Партийна, комсомолой эхин организацинуудта, ажалша коллективүүдтэ эмхидхэгдэһэн политическэ болон экономическа һуралсалай хүнүүдэй үзэл бодолые марксизм-ленинизмын сурталаар баяжуулдаг, коммунис ёһоор хүмүүжэхэ ябадалда айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг байһаниинь мэдээжэ. Энэ һуралсалай юрэнхы байдалһаа коллектив бүхэнэй үйлэдбэриин ашаг үрэ, ниитын ажабайдалай шэнжэ шанар дулдыдаха байна ха юм даа.

Политическэ болон экономическа һуралсал эмхидхэн ябуулха, тэрэниие методическа үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ бэлиг шадабаритай пропагандистнар манай райондо нилээд олон. Тэдэнэй партийна даабарида тон харюусалгатайгаар, үнэн сэдьхэлһээ хандадаг байһан дээрэһээл энэ шухала хүдэлмэри олонхи газарта эмхитэй һайнаар ябуулагдажа байдаг шуу. Хүрбын леспромхозой директор Н. Н. Герасименко, арадай судья А. П. Усов, Хориин хоёрдохи дунда һургуулиин директор Н. Ц. Осорова, Хүрбын совхозой ахамад мелиоратор А. М. Шевченко болон бусад пропагандистнарай партийна даабаряа нэрэ зэргэдээ хүрэмөөр дүүргэжэ байһыень онсолон тэмдэглэмээр.

Зүгөөр партийна һуралсалай мүнөөдэрэйнь шухала зорилго гэхэдэ, СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектые шудалалга болоно. Тиихэдээ тэрэниие В. И. Ленинэй теоретическэ суртал һургаалтай, ажалша коллективэй мүнөөдэрэй зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор эрхилхэ гэжэ ехэ оролдолго гаргагдана.

КПСС-эй ЦК-гай проектые олониитэдэ тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэридэ 615 агитатор, 230 политинформатор, партиин райкомой 35 лектор болон элидхэлшэд хабаадана. Тэдэнэй үдэр бүриин ажал ябуулгада КПСС-эй райком али болохоор туһалха, залан хүтэлбэрилхэ гэжэ оролдоно. Үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулдаг эдэбхитэдэй курсовой семинарнуудые үнгэргэнэбди.

Аман үгын агитациин шанар һайжаруулхын, агитатор болон политинформаторнуудай харюусалга дээшэлүүлхын тула тэдэнтэй саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулагдана. «Георгиевский», Анаагай, Хүрбын совхозуудай, Хандагайн леспромхозой парткомууд һара бүхэндэ политинформаторнуудай семинар-зүблөө үнгэргэдэг байна. Тэндэ суглараггшад лекци, элидхэл шагнахынгаа хажуугаар парткомой заседани дээрэ хүдэлмэри тухайгаа тоосоо барядаг гуримтай. Иимэрхүү удхатай хүдэлмэри партбюро бүхэн агитаторнуудтай ябуулдаг юм.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада һара бүхэнэй гурбадахи четвергдэ лекторэй үдэр үнгэргэгдэнэ. Энэ манда мүн лэ заншалта болонхой. Тэрэ үдэр КПСС-эй райкомой, «Знание» бүлгэмэй лекторнууд тусхай даабаритайгаар хүдөө гарадаг, мүнөө үе сагай шухала шухала асуудалнуудаар лекци уншадаг, хөөрэлдөө үнгэргэдэг гээшэ. Гадна тэдэнэр нютагуудтахи партийна организацинуудта лекционно хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэнь али болохо туһаламжа үзүүлдэг юм. Манай лектор бүхэн гол түлэб 2—3 асуудалаар лекци бэлдэдэг. Энээниие болохотой хэмжээн гэжэ тоолонобди.

Мүнөө ниитын адууһа малай үбэлжэлгэ түлэг хаһадаа ябажа байна. Хонид хурьгалжа эхилбэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи энэ харюусалгатай үедэ, үнэндөө, үдэр һүниие илгангүй хүдэлжэ байһан малшадые үзэл сурталай, соёлой, ажаһуудалай, худалдаа наймаанай болон медицинскэ талаар хангалга хадаа гол шухала асуудал болоно. Энэ хэрэгтэ үдэр бүриин анхарал хандуулха гэжэ оролдогдоно.

Ажалша коллективүүдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэлгэ шухалын шухала хүдэлмэри болоно. Энэ талаар манай район соо заншаһан гэхэ гү, али хуулита болоһон гурим тогтоогдонхой. Жэшээнь, һаалишадай хүдэлмэриин дүн һара бүхэндэ согсологдодог. Һарын табанай үдэр бүхэндэ районой хүтэлбэрилхы тушаалтад, ахамад мэргэжэлтэд хубааран, ажахынуудай фермэ бүхэндэ ошожо, мүрысөөнэй дүнгөөр зүблөө үнгэргэдэг, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг юм. Хоорондоо мүрысэдэг хонишодой бригаданууд бэе бэедээ ябалсажа, шэнэ түл абалгада хэр зэргэ бэлдээд байһанаа шалгалсаад байна.

КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр улам ойртожо байна. Партийна организацинуудай олониитын дунда ябуулдаг политическэ хүдэлмэри хадаа съездын хүндэлэлдэ коллектив бүхэнэй абаһан социалис уялга бэелүүлгэдэ бодото нүлөө үзүүлжэ байна гэжэ хэлэлтэй. Партиин ехэ хуралдаанай нээгдэтэр гүрэндөө 5200 центнер мяха, нэгэдэхи кварталай түсэбһөө гадуур 1000 центнер һү тушааха гэһэн гол уялга лаб дүүргэгдэхэ байха.

Б. ЧИМИТОВ,
КПСС-эй Хориин райкомой секретарь.

Хориин районой соёлшод фермэ, отаранууд дээгүүр яоажа, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хориин районно библиотекын хүдэлмэрилэгшэд Анаагай совхозой хонишодто ошохоёо бэлдэжэ байна. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТҮРҮҮ ГУРИМ ШУДАЛНА

Хандагайн леспромхозой экономическа һургуулиин һурагшад «Социалис мүрысөөнэй хүгжэлтэ, ажалдаа коммунис ёһоор хандадаг байхаар хүмүүжүүлгэ» гэһэн программа үзэдэг. Хэшээлнүүднай саг соогоо үнгэрдэг. 40—50 хүн тэрээндэ хабаададаг юм. Программын ёһоор, социалис мүрысөө эмхидхэлэй, үйлэдбэриин тодорхой зорилгонуудые бэелүүлгын асуудалнуудта тон ехэ анхарал хандуулдаг, нягта холбоотойгоор шудалдаг гээшэбди. Реферат, элидхэл, мэдээсэл гэхэ мэтые бэлдэхэдээ, заабол өөрынгөө предприяти, участогай үйлэдбэриһөө абтаһан бодото жэшээнүүдые хэрэглэхэ гэһэн эрилтэ шагнагшадай урда табигдадаг. Илангаяа түрүү технологи, алмалта арьбалалтын гурим сахиха асуудалнуудые шагнагшаднай тон гүнзэгыгөөр шэнжэлэн шудалхые оролдодог.

Энэ хэлэһэнээ иимэ нэгэ жэшээгээр батадхая. Модо бэлэдхэлгын бүхы бригаданууд бригадна подрядай гуримаар мүнөө хүдэлдэг болоо. Үйлэдбэриин эмхидхэлэй шэнэ, түрүү арга гэжэ һүүлэй жэлнүүдтэ тодорһон энэ гуримай һайн талыень тобойсо харуулхын тула, леспромхозой түсэблэлгын-экономическа таһагай хүдэлмэрилэгшэдые квартал бүхэндэ урижа, энэ гуримаар хүдэлдэг бригадануудай ажалай дүнгүүдые тайлбарилан хөөрэжэ үгэхыень дурадхадагбди. Нарин нягтаар тэдэнэй тоолон тодорхойлһоной ёһоор, тус гуримай ашаг үрэ ехэтэй байһаниинь эли болодог гээшэ.

Хэжэ байһан хүдэлмэриингөө ашаг үрэ тодорхой һайнаар ойлгоод байхадаа, шагнагшаднай шэнэ гуримаар эмхидхэгдэһэн ажалдаа бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлхэ хүсэлэнтэй байдаг.

А. МЯСНИКОВ,
Хандагайн леспромхозой директор, экономическа һургуулиин пропагандист.

АЖАҺУУДАГ ГАЗАРТАНЬ

Н. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ—ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Юрын аад, гүнзэгы удхатай эдэ үгэнүүд Николай Николаевич Герасименкын сэдьхэл бодолдо бүхөөр хадуугдаба.

Үдэрһөө үдэртэ эгээл тэрэнэй һанажа, шэбшэжэ ябаһан бодолнуудта сэхэ харюусаһан үгэнүүд КПСС-эй ЦК-гай проект дотор байба. «Зүб даа. Ингэжэл ажабайдалайнгаа ямаршье орёо асуудалнууд тушаа арад зонтоёо зүбшэн хэлсэхэ гээшэ манай партиин буурашагүй ёһо заншал», — гэжэ дотороо омогорхон, Николай Николаевич тобшолбо. Ороной саашанхи хүгжэлтын арга замууд эли бодо эндэ тодорхойлогдонхой. Мүн хүнүүдые хүмүүжүүлгэ хадаа үйлэдбэриин амжалтануудай зайлашагүй эрхэ нүхэсэлынь байһан зандаа гэжэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдые тэрэ үнэн зүрхэнһөө зүбшөөбэ.

«Үбэлшье газаамнай түлэг дундаа. Модо бэлэдхэлгын, зөөлгын хүдэлмэри энэ үедэ хэды хүндэ хүшэр болодог гээшэб? Үглөөгүүр эртэ гаража ошожо, ажалдаа гарахаһаань урда хүдэлмэришэдтэй уулзажа, партиин ЦК-гай октябриин (1980 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд тухай хөөрэжэ үгэхэ хэрэгтэй. Тиихэ зуураа өөһэдынгөөшье үйлэдбэриин асуудалнууд тухай тогтохо ёһотойб. Хүйтэрһэнһөө хойшо модо зөөдэг машинануудай эбдэржэ, һаатадаг болобо хаш. Энээн тухай шофер, заһабарилагшадтай хөөрэлдэхэ байна», — гэхэшэлэн бодолнуудые Николай Николаевич толгой соогоо мухарюулна.

Юу хэлэхэбши,— модо бэлэдхэлгэдэ хүдэлдэг шударгы бэрхэ хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй оролдосын ашаар Хүрбын леспромхоз үнгэрэгшэ табан жэлдэ нилээд һайн үрэ дүнгүүдые туйлаба.

Арбадахи табан жэлэй эхеэр Хүрбын леспромхоздо директор болоjo ерээд байхадаа, Н. Н. Герасименко хүтэлбэрилэгшын дүй дүршэл үгы шахуу һэн. Тинбэшье эхин түрүүшын үдэрһөө залуу директор ажалай эмхидхэл, журам, хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэ гол анхарал хандуулба. Ингэжэ үйлэдбэриин гол һудалые директорэй хурса наряар олоһоной ашаар гээгдэжэ ябаһан леспромхозой ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд эрид дээшэлбэ.

Тэрэл жэлнүүдһээ эхилэн, Н. Н. Герасименко пропагандистаар хүдэлөө. Ажалшадые хүмүүжүүлхэ, политическэ эрдэм мэдэсыень дээшэлүүлхэ талаар полит-һуралсалай арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ ёһотой гэжэ тэрэ һайн ойлгодог һэн. Гансата аша үрээ харюулаадхихагүйшье һаа, харин даамгай нэтэрүүгээр хүдэлбэл, полит-һуралсал үйлэдбэридэ хожомоо заабол һайнаар нүлөөлхэ гэжэ тэрэ этигэдэг һэн.

—Октябриин (1980 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдээр үнгэргэхэ хэшээлдээ Николай Николаевич нарин нягтаар бэлдэбэ. Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые илангаяа анхаралтайгаар шудалаа. Газетэ, журнал, уран һайханай литератураһаа зохихо һонирхолтой жэшээнүүдые шэлэн, дэбтэртээ бэшэбэ. Шагнагшадтаа урид үгэһэн даабари болон асуудалнуудаа үшөө, үшөө дахин толгой соогоо һэргээнэ. Нэн түрүүлэн шагнагшадаа эдэбхижүүлхэ зэргэтэй. Теэд һонирхолтой хэшээлнүүдтэ һурамхи болоһон хүнүүдые баллаһанай үлүү, өөһэдөөл һанаһан, бодоһоноо дууһан хэлээдхидэг.

Үнэхөөрөөшье тиимэ байба. Хэшээлэй эхиндэ пропагандист тобшо тодоор октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүд, Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ тушаа хөөрэбэ. Һүүлдэнь һурагшад М. Н. Горохова, М. И. Алюшин, И. Н. Иванов, Н. Д. Бец үгэ хэлэхэдээ. Пленум дээрэ тодорхойлогдоһон ороной экономикын саашанхи хүгжэлтын хараа шугамые нэгэн дуугаар дэмжэжэ, өөһэдынгөө леспромхозой зорилгонууд тушаа онсо тогтобо.

Тиимэһээ нэгэтэ бэшэ хэшээлнүүд дээрэ дэлгэрдэг иимэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Герасименко өөрынгөө хүдэлмэридэ хэрэгтэй шухала тобшололнуудые, дурадхалнуудые хадуужа абадаг һэн. Энэшье удаа тиимэл байгаа һэн. Хожомоо Гол шэглэлнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай проектдэ зорюулагдаһан хэшээлнүүдтэ шагнагшадайнгаа эдэбхитэй халуунаар хабаадахые хаража байхадаа, Н. Н. Герасименко баясаа һааб даа. Юуб гэхэдэ эдэнэй политическэ болбосоролые дээшэлүүлгэдэ пропагандистын хубита сэгнэшэгүй ехэ бшуу.

П. ЦЫДЫПОВА.

ЗОХЁОХЫ ЁҺООР

Марксистско - ленинскэ теориие зохёохы ёһоор шудалхын тула тэрэнэй үг удхыень ойлгожо, үзэһэн зүйлнүүдээ бодото байдалтай холбожо шадаха хэрэгтэй.

Энэ талаһаань хаража үзэхэдэ, мэдэсэ ехэтэй, һүбэлгэн бэрхэ пропагандистнуудай үүргэ тон ехэ гээшэ. Тэдэнэй нэгэниинь Хориин хоёрдохи дунда һургуулиин пропагандист Н. Ц. Осорова болоно. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг теоретическэ семинарта би дүрбэдэхи жэлээ хабааданам. Байгша жэлдэ «В. И. Ленин, КПСС коммунис ёһо гурим, абари зан тухай» гэһэн курса үзэнэбди. Удха шанараараа тус курса багшын хүдэлмэридэ тон дүтэ, тиимэһээ һонирхолтой.

XXVI съездэдэ харагдаха «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК гай проектые манай семинарай һурагшад гүнзэгы анхаралтайгаар шудалаа. Илангаяа «бүгэдэ ниитын дунда һуралсалай эрхэ байдалда һуралсалай ба хүмүүжүүлгын шанарые дээшэлүүлхэ, ажалай һуралсал, хүмүүжүүлгые, ерээдүйн мэргэжэл зүбөөр шэлүүлгые нарижуулан һайжаруулха» гэһэн проектын мүрнүүдые бүхы манай багшанар һайшааба, дэмжэбэ.

Хайшан гэжэ Н. Ц. Осорова маанадые, шагнагшадые, һонирхуулжа шаданаб? Нэн түрүүн, хэшээлнүүдтээ аргагүй нарин нягтаар бэлдэдэг дээрэһээнь, ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг ушарһаань тэрэнэй амжалта дулдыдана.

Лекци, семинар, хөөрэлдөөн, практическа дасабари, конференци гэхэ мэтэ олон янзын түхэл маягтайгаар хэшээлнүүднай үнгэрдэг заншалтай. Тиихэдэ техническэ хэрэгсэлнүүд, харуулан ойлгуулха зүйлнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Зохёохы ёһоор өөрынгөө ниитын уялга дүүргэһэнэй, ехэ амжалта түйлаһанайнгаа түлөө Н. Ц. Осорова КПСС-эй обкомой, райкомой Хүндэлэлэй грамотануудта хүртөө. Мүн 1980 ондо ГДР ошохо аяншалгын путевкоор шагнагдаа һэн.

М. ДАРЖАЕВА,
Хориин хоёрдохи дунда һургуулиин теоретическэ семинарай шагнагша.

БҮХЫ ЮУМЭН —ЭРДЭМҺЭЭ

Цыремпил Жигжитович Ширабдоржиев — хүдөө ажахыда үнинэй хүдэлдэг, эмхидхэлшын дүршэл шадабаритай, экономикын талаар гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй хүн. Эдэниинь хараада абан, совхозой коммунистнууд нүхэр Ширабдоржиевта экономическа һургуулиин пропагандистын уялга даалгаһан юм.

Богони саг соо Ц. Ж. Ширабдоржиев дээдэ ба дунда шатын мэргэжэлтэдэй экономическа һуралсалые мүнөө үдэрэй эрилтэдэ харюусама хэмжээндэ хүргэжэ шадаа. Мал ажалда сэхэ хабаададаг ажалшадай һуралсалда Цыремпил Жигжитович мүн лэ бага бэшэ анхарал хандуулдаг. Мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлхын, ажалайнгаа дүй дүршэлөөр хубаалдахын тула совхозой хонишод Удинск тосхоной соёлой байшанда үе-үе болоод лэ сугларжа, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар хөөрэлдэдэг заншалтай. Гол түлэб хони адуулга, үрэжүүлгэ, түл абалга гэхэ мэтэ шухала асуудалнуудые тэдэ зүбшэдэг юм. Иимэ хөөрэлдөөнүүдэй аша үрэнь тон ехэ. Мүнөө үедэ совхозой эхэ хонидой отаранууд һайн бэлэдхэлтэй байһан дээрэһээ хурьгадые һайнаар абажа эхилээ.

Һаалишадайшье хабаададаг коммунис ажалай һургуулинуудай хэшээлнүүд һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Тэрээнһээ гадна механизаторнуудай һуралсалда тэрэ ходол анхаралаа хандуулдаг байна.

Юундэ энэ хүн иимэ олон янзын һуралсалда хамаарха болоо юм гэһэн асуудал табилтай. Энэнь гайхалгүй. Нүхэр Ширабдоржиев совхозой директорэй амар бэшэ уялга дүүргэжэ эхилһээр үнинэй. Тиимэһээ политическэ, экономическа болон бусад һуралсалай хүмүүжүүлхы ехэ үүргыень, аша үрыень һайн мэдэрһэн дээрэһээ Цыремпил Жигжитович иимэ оролдолго гаргана бшуу. Һуралсалда хабаадаһан совхозой малшад, механизаторнууд, мэргэжэлтэд дүршэл шадабаряа дээшэлүүлдэг, ажалдаа эдэбхи түгэсөөр хандадаг болоно. Энэ ушар совхозой үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлгэдэ һайн нүлөө үзүүлдэг гээшэ.

В. ХАРНОХОЕВ,
«Шэнэ Үдэ» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

«Бурводстрой» управлениин Хориин нүүдэл-оньһожоруулагдамал колоннын коллективтэ би пропагандистаар хүдэлнэб. Өөрынгөө полит-һургуулиин хэшээлнүүдтэ үзэжэ байһан курсынгаа темэнүүдые һайнаар, аша үрэтэйгөөр шудалхын тула бодото байдалтай тон нягта холбоотойгоор хүдэлмэреэ ябуулхые оролдодогби. Коллектив доторой социалис мүрысөөнэй, ажалай бүтээсэ болон ашаг үрэ дээшэлүүлгын асуудалнуудта саг үргэлжын анхарал хандуулагдана. Нёдондо жэлэй һүүл багта үнгэрһэн нэгэ хэшээлэй үедэ ПМК-гай инженер Бородин С. В. коллективэйнгээ хүдэлмэриин дүнгүүд тухай хөөрэжэ үгөө һэн. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин жэлэй ниитэ хэмжээн яһала дүрүүтэйшье һаа, зарим барилгануудай дүүргэлтэ удаарһан байгаа. Жэшээнь, түсэбэй ёһоор, ашаглалгада оруулагдангүй хойшолуулагдаа гэбэл, «Кульский» гэһэн уһалууриин участок, Доодо-Голой уһалууриин системэ, «Колпинное» гэһэн участок болоно. Мүн 250 гектарай нуга сабшалан һайжаруулгын хүдэлмэриин түсэб дүүргэгдэбэгүй.

Арбадахи табан жэлэй дүнгүүдые абажа харабал, 7 миллион 808 мянган түхэригэй хэмжээтэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб бүри 1980 оной августын 20-до дүүргэгдээ һэн. Тусгаарлабал, уһалалгын, намаг хатаалгын, һэльбэн шэнэдхэлгын, сабшалан һайжаруулгын, байрын гэр барилгын түсэбүүд амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ. Үйлэдбэриин һайн дүнгүүдые манай түрүүшүүл: В. Т. Лебедев, Г. Н. Чебаков, Н. Н. Моторин, Н. Н. Артамонов, В. Е. Наумов, А. В. Тимофеенко, А. Н. Лосев гэгшэд туйлаа. С. В. Бородинай элидхэлэй һүүлдэ манай шагнагшад һанамжануудаа хэлэхэдээ, социалис мүрысөөн коллективэйшье, хүн бүхэнэйшье амжалтын түлхюур мүн гэжэ тобшолол хэбэ. Иигээд байхадаа, саашадаа мүрысөөнэй эмхидхэл һайжаруулха, түхэл янзыень олошоруулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ тон шухала гэжэ булта мэдүүлээ һэн.

ҺУРАГШАД— АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

В. ЛОСЕВА,
Хориин 2-дохи дунда һургуулиин хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эмхидхэлшэ.

СЭРЭГШЫН СЭХЭ ХАРГЫ

Улаан-Одон һууринай агитколлектив эдэбхитэй ажалаараа шалгаржа, район соогоо мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй бүридэлдэ арбан табан агитатор ородог. Олонхинь багшанар ааб даа. Агитатор бүхэндэ арба-арбан айлаар хубаарилһан участогууд даалгагданхай.

Һургуулиин багшанарай таһалга соо тусхай «Агитаторай стол» байдаг. Тэндэ агитатор бүхэнэй участок харуулһан һууринай план, ойлгууламжын хүдэлмэридэ хэрэгтэй болохо литература, үнгэргэһэн хөөрэлдөөнүүд тухай тэмдэглэдэг журнал бии. Тэрэл журнал соогоо агитаторнууд участогай ажаһуугшадай бүлын бүридэл, хүдэлдэг газар, эрдэм һургуули тухай тэмдэглэдэг юм. Мүн агитколлективэй гэшүүн бүхэндэ агитаторай дневник байдаг.

Үнгэрэгшэ үедэ Улаан-Одоной агитаторнууд «Совет ажабайдалаймнай ёһо заншал», «Амгалан тайбаниие сахидаг ленинскэ политика» гэхэ мэтэ темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэбэ. Тус агитколлективые хэдэн жэлэй туршада хүтэлбэрилжэ Сайһан, дунда һургуулиин багша Даша Бардуевич Будаев 1945 ондо Ленинскэ партиин гэшүүн болоһон намтартай. Милитарис Японие бута сохилгодо хабаадаһан. 35 жэл соо багшаар хүдэлнэ.

— Партиин XXVI съездэдэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ гээшэ мүнөөдэрэймнай гол зорилго. Маанад, агитаторнууд, дайшалтын эдэбхи үүсхэл гарган, энэ хэрэгтэ хабаадаха уялгатайбди, — гэжэ Д. Б. Будаев хөөрэнэ.

Б. ХАНДАРХАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: агитатор Д. Б. Будаев совхозойнгоо түб тосхондо ажаһуудаг ажалладаг, залуушуултай хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.
В. САНЖИЕВАЙ фото.

ҮНЭН ҮГЫН ҮРЭ ЕХЭ

Долоон хоног бүхэндэ Валерий Александрович Анаагай совхозой малшадай холын байрануудта, фермэнүүдэй улаан булангуудта, полевой стануудта ошожо, лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм. Ямаршье сагта, ерэһэндэнь үнэн зүрхэнһөө баярлажа, хөөрэһэн юумэнүүдыень малшадай тон анхаралтайгаар, һонирхон шагнахые хараха бүрез гэрэнэй досоо аятай болодог. Гэбэшье политинформаторай ниитын уялга дүүргэдэг совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ В. А. Ильин имагтал мэдээсэл, хөөрэлдөөгөөр өөрынгөө үүргые хизаарладаггүй.

Жэшээнь, ажалша коллективэй мүнөөдэрэй зорилгонууд болон мүрысөөнэй түрүүшүүлдэ зорюулагдаһан «Дайшалхы хуудаһанууд», «Сахилгаануудые» тэрэ гаргадаг заншалтай. Мүн гээгдэгшэдые нюур харангүй шүүмжэлһэн «Халаахайнуудшье» гараһан байдаг.

Үшөө нэгэ жэшээ. Таряа хуряалгын халуун хаһа бэлэй. Механизаторай гэмээр нэгэ комбайн сүүдхэһээ үлүү сагта зогсобо. Ганса нэгэ болоһон ушар бэшэ һэн. Юрэнхыдөөшье, тус отделениин техникэ тон муугаар, хангалтагүйгөөр хүдэлгэгдэдэг байгаа. Иимэ байдалай ажахыда ехэ хохидол асарһыень мэдэжэ байһан Ильинэй үүсхэлээр отделениин коммунистнууд яаралтай түргэнөөр сугларжа, хэрэгтэй хэмжээнүүдые хараалаадхиба. Суглаанай һүүлээр таряа хуряалга эмхи гуримтай боложо, техникэшье һаадгүй ябуулагдадаг болоо һэн.

Игэжэ В. А. Ильин үнэн үгын хүсөөр хүн зониие зоригжуулна бшуу.

Ю. БАЗАРЖАПОВ.

ПАРТИИН ХАРАА ТҮСЭБ — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди

УҺАЛАГДАДАГ ГАЗАРАА ҺАЙНААР АШАГЛАХА

«1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект дотор мелиорацийн хүсөөр газар һайжаруулха хүдэлмэриие саашадань хүгжөөхэ, уһалагдадаг ба намагһаа хатаагдаһан газарые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, уһанай ажахын барилгануудай техническэ хэмжээе ба шанарые һайжаруулха асуудалда онсо анхарал хандуулагдаһан байна. Гүрэнэй мүнгэ зөөреэр 3,4 — 3,6 миллион гектарые уһалагдадаг болгохо, 3,7 — 3,9 миллион гектарые намагһаа хатаажа, ашаглалгада оруулха, сүл элиэн, элһэлиг ба хада уулата районуудай 26 128 миллион гектар бэлшээриие уһалууритай болгохо зорилгонууд шэнэ табан жэлдэ тасигдана.

Энэмнай хүдөө ажахые хүгжөөхэ, тэрэнэй гол баялигынь болохо газар һайжаруулха хэрэгтэ парти, правительствын айхабтар ехээр оролдожо байһые үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ. Энэ талаар манайшье республика дотор жэлһээ жэл бүри ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэнэ, саашадаа улам үргэнөөр ябуулагдахаар хараалагдана.

Арбадахи табан жэлэй туршада республикымнай колхоз болон совхозуудта 12,7 мянган гектар шэнээр уһалагдадаг, 21,1 мянган гектарай уһалууриин системэнүүд шэнэдхэн заһабаригдаа, 10,6 мянган гектар намаг хатаагдажа, 500 мянган гектар бэлшээри уһалууритан болгогдоһон байна. Мүн энэ үедэ уһанай ажахынуудай үйлэдбэриин базые шэнээр түхеэрхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ бэлэй. Тингэжэ гансахан һүүлэй табан жэлэй туршада энэ бүхы мелиоративна хүдэлмэридэ 104 миллион түхэриг гүрэнэй мүнгэн гаргашалагдаа.

Мелиоративна хүдэлмэридэ эгээн ехэ мүнгэ зөөри Хоринн, Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Хурамхаанай, Кабанскын болон Хэжэнгын районуудта гаргашалагдаһан байха юм. Жэшээнь, Хоринн райондо энэ үедэ 12 миллион түхэригэй хүдэлмэри хэгдээ.

Эдэ жэлнүүдтэ Кабанскын уһалууриин ба намаг хатаалгын системэ, Мухар-Шэбэрэй районой «Авангард» совхоздо 3 мянган гектар ундалуулха Хёлгын уһалууриин системэ ашаглалгада оруулагдаа. Бүхэлэй уһалууриин системэ шэнэдхэн заһабарилагдажа дүүргэгдээ. Прибайкалиин райондо Молчаново-Гуруевско намаг хатаагдаа.

Газар уһалха машинанууд олошоруулагдаба. Мүнөө үедэ республикын колхоз болон совхозуудта 790 бүлүүр станци, уһа сасадаг 702 агрегат бии. Һүүлэй мэдээгээр республика доторнай 159,5 мянган гектар уһалагдадаг, 51 мянган гектар намагһаа хатаагдаһан газар бии, Энэмнай газар тарялангай продукци ба тэжээл үйлэдбэрилгэдэ ехэхэн һуури эзэлдэг болонхой.

Жэшээнь, 1980 ондо ган гасуур байжа, газар ундалуулха уһанай дутамаг байбашье һаа, сабшалан дээрэһээ хуряагдаһан үбһэнэй 55 процентнь, таримал ногооной хахадынь, кукурузын 34, тэжээлэй корнеплодуудай 44 процентнь, овощ бүхыдөө уһалагдадаг газар дээрэһээ абтаһан байна бшуу. Зарим районуудта энэнь бүри дээгүүр. Баргажанай райондо уһалагдадаг газар дээрэһээ бүхы ороохо тарянай 25 процентнь, хартаабхын — 97, тэжээлэй корнеплодуудай — 100, олон жэлэй ногооной — 68, кукурузын 80 процентнь абтана. Мүн имэрхүү байдал Загарайн, Хяагтын, Хэжэнгын, Улаан-Үдын болон бусад зарим районуудта үзэгдэнэ. Тиимэһээ уһалагдадаг газартаа анхарал ехээр табижа, тэрэнээ үрэ ехэтэйгээр ашагладаг болохо гээшэ манай республикын хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй эгээн шухала зорилго болоно.

Уһалагдадаг газараа зүбөөр хэрэглэжэ байһан жэ- [illegible] най олон. Улаан-Үдын районой «Авангард» колхозые абажа харая. Энэ ажахы 1974 он хүрэтэр уһалагдадаг сабшалангүй байжа, жэлдээ 1800—2000 центнер үбһэ абадаг байгаа. Харин һүүлэй зургаан жэлэй туршада Хёлгын эрье шадархи 354 гектар сабшалангаа уһалагдадаг болгожо, тэндээ культуртехническэ хүдэлмэри хэжэ, олон жэлэй ногоо тарижа, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэжэ, газараа саг соонь, һайн шанартайгаар уһалдаг болоһоной ашаар 1980 ондо 8000 центнер үбһэ бэлэдхээ гэхэ гү, али тэрэнь урдынхиһаа дүрбэ дахин дээшэлһэн байна бшуу. Гектар бүриһөө дундаа зэргээр 23 центнер ургаса хуряаһан жэшээтэй.

Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхоздо мүн имэ хүдэлмэри 723 гектар дээрэ хэгдэжэ, Бүхэнэй уһалууриин системые шэнэдхэн заһабарилһанай ашаар һүүлэй табан жэлэй туршада үбһэ бэлэдхэлгэнь 1,5 дахин, сенаж даралгань 7 дахин ехэ болоһон байха юм.

Кабанскын уһалууриин системые зүбөөр хэрэглэжэ, тэндэхи Валентин Герасимович Климениныэй бригада 435 гектарай тус бүриһөө 34,5 центнер үбһэ хуряажа абаһан байна. Аланай уһалууриин системын хүсөөр Хасууртайн совхозой луговод Афанасий Степанович Иванов 568 гектарай тус бүриһөө нёдондо 26 центнер үбһэ хуряажа шадаа. Энэ звено сабшалангаа дүрбэ дахин уһалаа һэн. Иимэ жэшээнүүд олон ааб даа.

Тингэбэшье юрэнхы дээрээ уһалагдадаг газарнай муугаар ашаглагдана, тэрэнэй ургасань бага байһаар. Нёдондо уһалагдадаг газарта таригдаһан хартаабхын гектар бүриһөө оройдоо 34 центнер, овощон — 74, тэжээлэй корнеплодуудай — 32, кукурузын ногооной — 55 центнер хуряагдаһан байна. Уһалагдадаг сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 13,2 центнер, олон жэлэй ногооной тарилгаһаа — 14,3 центнер үбһэн хуряагдаһан байна.

Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, уһалагдадаг газар ехэтэй ажахынууд, жэшээнь, Онохойн, Эрхирэгэй совхозууд, Ивалгын ОПХ, Хоринн районой Анаагай совхоз, Баргажанай районой Карл-Марксын нэрэмжэтэ колхоз болон бусад хангалтагүйгөөр ажалнана. Уһаар дуталдадаггүй Үнэгэтэйн уһалууриин системэтэй Онохойн совхоз нёдондо уһалагдадаг газарайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 30 центнер хартаабха, 57 центнер овощ, 10,3 центнер үбһэ суглуулжа абаа һэн. Тиихэдэ уһалагдадаг сабшалангайнгаа гектар бүриһөө оройдоо 10,3 центнер үбһэ бэлэдхэһэн байна. Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхоз уһалагдадаг 13 гектарта хартаабха таряад, тэрэнэйнгээ 7 гектар дээрэнь бүртаг ногоо ехээр ургуулжархёод, ургаса оройдоо абаагүй һалаа, үлөөшэ 6 гектарайнь тус бүриһөө миил 17,6 центнер хартаабха хуряагдаа.

Зэдын районой «Октябрьский» совхоздо аяар 1975 ондо ашаглалгада оруулагдаһан Баруун-Голой, мүн Дэрэстэйн уһалууриин системэнүүд тон хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ, тэндэ таригдаһан олон жэлэй ногооной ургаса жэл бүри тоонсй муугаар ургана.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, уһалагдадаг тариалан дээрэхи хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ, саг үргэлжэ хүдэлхэ хүнүүд, звенонууд табигданагүй, табигдахадаашье хүнүүдынь ходо һэлгэгдэнэ. Уһанай газарта таригдаһан хартаабхын, овощой үрэһэн муу шанартай байдаг, тариха нормонь доогуурдуулагдадаг, ургасынь хойноһоо һайса харууһалагдангүй байжа, бүртаг ногоондо дарагдашадаг. Иимэ баримтанууд Загарайн, Сэлэнгын болон бусад районуудта олоор дайралдадаг. Тэрэшэлэн уһалагдадаг тариалан болон сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ хүсэд нормоор оруулагданагүй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхоз болон совхозууд газараа бүлүүр станцинуудай хүсөөр уһалдаг болоо. Нёдондоной хура бороо багатай хүйтэр сагта республика дотор 587 бүлүүр станци хүдэлгэ дэжэ, 59,5 мянган гектар газар уһалагдаа һэн. Энэ талаар Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид һайла һайн үрэ дүн туйлаа. Эдэнэр бүлүүр станци хүдэлгэдэг хүн бүхэндэ тусгаар газар даалгажа үгөөд, минеральна үтэгжүүлгээр хангаад, ургасынь зэргээр түлбэри үгэдэг гуримтай. Тиимэһээ эндэ жэл бүхэндэ һайн ургаса абтана. Жэшээнь, луговод Еремей Яковлевич Петров 50 гектар сабшалан даажа абаад, тэрэнээ бүлүүр станцяар гурба дахин уһалжа, гектарай 2 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулаад, гектар бүриһөө 28,5 центнер үбһэ хуряажа абаа. Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз, Борьёогой совхоз бүлүүр станци хэрэглэһэнэй ашаар жэл бүри үбһэ ногооной баян ургаса абана.

Зүгөөр республикын зарим ажахынууд бүлүүр станцинуудаа зүбөөр хэрэглэжэ шаданагүй. Эдэ станцинуудые хүдэлгэхэдэ хэгдэһэн гаргаша зарим газарта хүсэдөөр харюулагданагүй. Һахадаа тиимэо гэхэдэ, газараа нэгэ удаа уһалаа болоходоо зохид сагыень алдадаг, хүсэд нормо баримталдаггүй, мүн тэндэнь үтэгжүүлгэ оруулагданагүй. Гадна бүлүүр станцинуудта тусгаар газар даалгагданагүй, тогтоогдомол нэгэ газарта хүдэлгэжэ үһыень һубагаар табиха арга тоогдоногүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха, 1981 ондо уһалууриин системэнүүдые, бүлүүр станцинуудые дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэжэ, газараа һайнаар уһалха гэһэн тогтоол КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет үнгэрһэн декабрь нарада абаа һэн. Мүн уһалагдадаг газарта хартаабха, овощ ехээр таржа, һайнаар ургуулха тодорхой зорилгонууд табигдаһан байна. Жэшээнь, уһалагдадаг 4710 гектарта хартаабха ургуулхаар хараалагданхай. Тэрэнэй 2 мянган гектарынь бүлүүр станцинуудаар ундалуулагдаха юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ газараа саг соонь, һайн шанартайгаар уһалхын тула тэрэнһээ эртээнһээ бэлдэхэ хэрэгтэй ааб даа. Нэн түрүүн, уһалагдаха газараа, уһалууриин һубаг, ханаавуудаа бэлдэхэ, сэбэрлэхэ, хаалта боолтонуудаа, уһа хубаарилдаг түхеэрэлгэнүүдээ, бүлүүр станцинуудаа, уһа сасадаг агрегадуудаа заһабарилжа дүүргэхэ болонобди.

Шэнэ табан жэлдэ республика дотор мелиоративна бүхы хүдэлмэридэ 214 миллион түхэриг, тэрэ тоодо уһанай ажахын барилгада 126,7 миллион түхэриг гаргашалагдахаар түсэблэгдэнхэй. Бүхыдөө 20 мянган гектар газар шэнээр уһалагдадаг болохо, 7 мянган гектар намаг хатаагдаха, 100 мянган гектар хуурай бэлшээри уһалууритай болгогдохо зэргэтэй.

Эдэ бүхы хүдэлмэриие һайнаар бэелүүлхын, уһалагдадаг газараа үрэ ехэтэйгээр ашагладаг болохын тула үйлэдбэриин эмхидхэл түрмишүүлхэ, шэнэ үе сагта зохихоор эмхидхэхэ хэрэгтэй гэжэ һанагдана. Манай республикын эрхэ байдалда Хэжэнгын районой «Баянгол» нэгэдэлэй түхэлтэйгөөр район бүхэндэ тэжээл үйлэдбэрилхэ ажахынууд хоорондын нэгэдэлнүүдые байгуулха саг ерээ. Тэрэшэлэн районуудта «Полив» гэдэг нэгэдэлнүүдые эмхидхэхэ шухала болонхой. Мүнөө дээрээ Бэшүүрэй, Зэдын, Сэлэнгын, Хоринн, Мухар-Шэбэрэй районуудта иимэ нэгэдэлнүүд байгуулагдахань. Эдэ нэгэдэлнүүдтэ газар уһалха бүхы техникэ, түхеэрэлгэнүүд үгтэхэ, тэдэн ажаллаха сөөлдын хүнүүдтэй, ажахын тооосоондо оруулагдаһан байха ушартай.

И. ОСЕЕВ,
республикын мелиорациин ба уһанай ажахын министрэй орлогшо.

Манай фотокорреспондент Н. Дрнгеновэй буулгаһан зураг дээрэ Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой токарь Василий Петрович Степанецые ашанартайгаа һууһыень харанат. Василий Петрович ажалайнгаа намтарые Улаан-Үдын ЛВРЗ-һээ эхилжэ, тэндэ олон жэлэй туршада нэрэтэй солотойгоор ажаллаад, һүүлэй арба гаран жэлэй туршада судна бүтээлгын заводто ажаллажа байна. Ажалай Улаан Тугта нүхэр Степанец заводой ажалай түрүүшүүлэй нэгэн мүн. Тэрэ үйлэдбэриингөө даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэдэг юм.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ЗУРЫНАЛ ДАА ХАРГЫНУУД

Мүнөө хадалиг газартай холын Ахын районой хүдөөгэй харгынууд дээрэ ашаа зөөдэг томо «ЗИЛ» болон «Уралнууд», мүн ондоошье түхэлэй машинанууд жэлһээ жэлдэ улам олошоржо, урагша хойшоо «хүүежэл» байдаг болонхой. Районоймнай ажахынуудта элдэб түхэлэй тракторнуудшье олошороо. Тиихэдэ малшад, хонишод, һаалишад, механизаторнууд, барилгашад үмсын хүнгэн машинатай болохо ехэ хүсэлтэй. Мүнөө дээрээ 40 гаран хүн хүнгэн машина абаха тухайгаа мэдүүлгэ бариад байна. Мотоциклнуудые абаха дуратайшуулай тоо бүришье олон ааб даа.

Эдэ бүхы баримтанууд район доторхи харгынуудые һайжаруулха тухай асуудал түргөөр шиидхэхэ эрилтэ табина гээд бодомжологдоно. Теэд тэрэмнай ямар бэ? Нэн түрүүшээр Аха нютагай ажахынуудай хоорондо ёһотой һайн харгы үгы гэжэ тэмдэглэе. Имагтал жолоошод, механизаторнууд хатуу зориг сэдьхэлээр хүшэр хүндэ харгы зам гаталагдажа, хүдөө ажахыда хэрэгтэй элдэб ашаанууд саг соогоо шэрэгдэнэ. Тэхэтэй хамта, район доторхи харгынуудай угаа муу дээрэһээ машина, трактор болон бусад техникэ түргэн эбдэржэ, сагһаа урид ашаглагдахаяа болишоно. «Улаан-Аха» колхозой гаражда ошожо хараа һаа, гайхахат. Тэрэнэй харшын хажуугаар эбдэрхэй тракторнууд болон машинанууд, хөөрүү хүнэй хэлэдэгтэл, сомоотой шахуу байдаг. Автомашинада хэрэгтэй ямаршье запасной частьнуудые эндэ олжо болохо ха.

Мүн тус ажахын нютагайнь харгынуудай муу дээрэһээ элдэб түхэлэй машина, тракторнууд эбдэрхэй һандархай хэбтэдэг. Хэды мянган түхэриг мүнгэн зөөри эндэ хаягдаа гээшэб, даб дээрэ тоолохын аргагүй.

Районой түб — Орлигһоо колхозуудай түб бууса хүрэтэр мүртэй һайн харгы оройдоо үгы шахуу. Орлигһоо, жэшээнь, «Улаан-Аха» хүрэһэн харгыда мантан томо шулуунууд дайралдана, хада хабсагайнь ташалуур ехэтэй. Тиихэдэ Шарнасабһаа Эрьенэг хүрэтэр харгы бүришье муу. «Эрынгүбээ» гээшые жолоошон бүхэн һанаагаа зобожо гаталдаг байна. Юуб гэхэдэ, тэрэ гүбээ эгсэ үндэр, хэрбээ хоёр машина урда урдаһаа уулзаа һаа, замаа үргэлжэлүүлжэ шадахагүй. Ямар нэгэнь гэдэргээ сухариха баатай болодог. Энээнһээ уламжалан, харгы дээрэ гэнтын аюулнуудшье али олон ушарна. Зүгөөр эндэхи харгы үргэн болгохо арга бии юм. Гансал эдэбхи үүсхэл хэрэгтэйл.

Улаан-Ахаһаа Обтой-Булаг хүрэтэр хадын ташалангаар зурыһан харгы мүн лэ яндан зандаа. Энээгүүр ябаһан олохон лэ трактор, машинанууд эбдэржэ һалаһан.

Муу харгынуудтай олон маршрудые иимэ жэшээ баримталан үшөөшье дурдажа боломоор.

Манай районой харгы заһабарилдаг, ашагладаг эмхи Түнхэнэй районһоо мэдэлтэй юм. Тиихэлээрээ харгы заһабарилха участогай арга боломжонь бага болоно. Манай, районно Соведэй гүйсэдком район доторхи харгы заһабарилха тушаа шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Д. ДУГАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ДЭБЭРГЭНЭ

ВАРШАВА. Социализмда харша КОС-КОР гэдэг эмхиин удамаршад, «Солидарность» гэжэ профсоюзна нэгэдэлэй хүтэлбэриин хархис этэгээдүүд орон доторхи шахардуу байдалые үлөөхэ һэдэлгэ гарган, һүйдхэлтэ ябуулгаяа дээдэ һургуулинуудта абаашаад байна.

Ушар юуб гэхэдэ, промышленна предприятинуудтахи забастовконууд, экономическа байдал муудхаадаг, түбхын түрүүн ажалшадта хохидол ушаруулдаг байһан дээрэһээ улад зоной дунда улам ехээр хүндөө бууража байнхай. Тиимэһээ социализмда харша этэгээдүүд Польшын институтуудууд ба университедүүдтэ забастовко эмхидхэхэ гэжэ оролдоно.

Тэдэнэр Вроцлавска университедэй ба бусад хэдэн дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй дунда забастовко үүдхэһэн байна. Энэнь юу харуулнаб гэхэдэ, социализмда харша этэгээдүүд орон доторхи шахардуу байдалые саашадань улам дэбэргэхэ, оршон байдалай заһаралгада һаад тойбо татаха гэжэ оролдоно.

ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

□ **Москвада нээгдэхээ байгаа КПСС-эй XXVI съезд гүүхэтэ добтолгын шэнэ шата болохо, удаадахи табан жэлдэ, 1990 он хүрэтэрхи үедэ Совет гүрэнэй хүгжэлтын харааа шэглэлые тодорхойлхо байна,—гэжэ БКП-гэй ЦК-гай орган «Работническо дело»** газетэ бэшэнэ. —Энэ хадаа Соведүүдэй ороной хүгжэлтын хараанууд ба шэглэлнүүд байхаһаа гадна мүн түүхын эршэ түгэс дабшалтын шатанууд болохо. Советскэ Союзай Коммунис парти өөрынгөө энэ хүндэтэ үүргые нэрэтэй солотойгоор дүүргэнэ.

□ **ПОРП-ын ЦК-гай нэгэдэхи секретарь С. Канини ЧССР-тэ, ГДР-тэ албанай хэрэгээр ошоһые, КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь С. Гусагтай, СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Э. Хонеккертой хэпэн хөөрэлдөөнүүдые шэнжэлхэ зуураа, Польшын «Жиче Варшавы» нигэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ. Хөөрэлдөөнүүд үгээ бүрин ойлголсолгын оршон байдалда үнгэржэ, бүхы асуудалнуудаар адли хараа бодолнуудтай байһыень элирхэйлэн харуулаа.** «Манай оронуудай ба партинуудай политикын бата үндэһэ һуури бологшо Варшавска Договорой эмхиин ба СЭВ-эн оршом соо бата хани барисаанай, нягта харилсаата ябуулгын интернационалис һабагша холбоотой байһаниинь уулзалгануудай үедэ лаблагдаа»,—гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

□ **Ядерна шэнэ түхэлэй зэбсэгүүдые тараан тодхохо гэһэн Америкын түсэбүүдтэ Нидерландын, Бельгиин ба Баруун Европын бусад оронуудай олониитын улам ехээр эсэргүүсэдэг боложо байһые Лондоной «Файнэншл таймс» тэмдэглэнэ.**

(ТАСС).

БОННДО «НЮУСА УУЛЗАЛГА» БОЛОБО

НЬЮ-ЙОРК. «США-гай Европын гурбан гол союзнигай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд Америкын шэнэ захиргаанай гадаадын политикын Европодо ямар хойшолонгуудтай байхые зүбшэн хэлсэхын тула Баруун Германиин ниислэлдэ нюусаар уулзаба» — гэжэ АП агентство Бонноо мэдээсээ. Уулзалгада ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Геншер, Франциин — Франсуа-Понсе, Великобританиин — лорд Каррингтон гэгшэд хабаадаһан байна. Тус агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Үнгэрэгшэ четвергдэ болопон хөөрэлдөөнүүд тухай тодорхой мэдээнүүдые мэдээсэхээ Бонной правительствын түлөөлэгшэд арсаа». Совет орондо харша үгэ хүүрнүүдэй Вашингтондо ехээр тараагдадаг болоһондонь «ФРГ-гэй дээгүүр тушаалтай зарим нюурнууд һанаата болоно, «шахардуу байдал һулаоруулгын хэрэгтэ тэрэнь аюул тохеолдуулжа болохо» гээд тэдэнэр тоолоно.

«Шахардуу байдал һулаоруулха» гээшэ мүнөө Вашингтондо хараалай үгэнүүд шэнгээр ойлгогдоно, харин Баруун Европодо, илангаяа Франци ба ФРГ-дэ, шахардуу байдал һулаоруулга — тон шухала хэрэг» гээд тоологдоно гэжэ Америкын «Крисчен саненс монитор» газетэ тэмдэглэнэ. «Шахардуу байдал һулаоруулгын замһаа эдэниие түлхин хадууруулха гэһэн США-гай ямаршье һэдэлгэнүүдтэ эсэргүү хамтын фронтоор тэмсэхэбди гэжэ ойлгохоор баруун-европынхид мэдүүлнэ», — гэжэ тус газетэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

«САЛЬВАДОРОЙ ОЙРО БҮ ХҮРЭГТЫ!»

САН-ФРАНЦИСКО. **Американ олониитын ехэ жагсаал ба митинг «Сальвадорой ойро бү хүрэгты!» гэһэн уряа доро эндэ үнгэргэгдөө. США-гай баруун эрье шадарай докернууд, студентнэр, ниитын хэдэ хэдэн эмхинүүдэй түлөөлэгшэд түбэй Америкын энэ ороной арад зоной национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе мүрдэхэ дараха** һэдэлгэ гаргажа байгаа Сальвадорой хунтада Вашингтоной зүгһөө сэрэгэй ба экономическа туһаламжа улам ехээр үзүүлжэ байһыень зэбүүрхэн буруушаана.

Митингдэ хабаадагшад США-гай президент Рейганда нэмэл бэшэг эльгээхэдээ, Сальвадорой хэрэгүүдтэ ямараарпье хамааралгые, тэрэ тоодо Гватемалын ба Гондурасай алууршадые Вашингтоной хэрэглэдэг ябадал эсэслэн болюулха эрилтэ табиба. Хүнэй эрхэ, өөрэдынгөө байдал өөһэдөө тодорхойлхо, сүлөөтэй ажабайха эрадуудай эрхэ хүндэлдэг бүхы хүнүүд иимэ эрилтэ табина гэжэ тэрэ бэшэг доторнь хэлэгдэнэ.

М. ТЭТЧЕР АМЕРИКАН ЖУРНАЛИСТНУУДТАЙ УУЛЗАБА

ЛОНДОН. Великобританиин премьер-министр М. Тэтчер президент Р. Рейгантэй, американ захиргаанай бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхын тула энэ һарын һүүл багта США ошохоёо байһантай дашарамдуулан, американ бүлэг журналистнуудтай уулзаба.

Вашингтоной дай жүрөөдэдэг эрмэлзэлые хододоо дэмжэдэг өөрынгөө правительствын хараа бодолые баримталан, М. Тэтчер США-гай сэрэгэй түсэбүүдые консерваторнуудай кабинет дэмжэнэ гэжэ Сагаан байшангые дахин найдуулаа.

Гэхэ зуура, американ корреспондентнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, нейтронно зэбсэг бүтээжэ эхилхэ ба Баруун Европодо тараан тодхохо гэһэн США-гай һанаашалгын соносхогдоһонтой дашарамдуулан гараһан асуудалнуудта харюусахадаа, М. Тэтчер «болгоомжотой хараа бодол» баримталба. «Тиимэ зэбсэг тушаа тодорхой дурадхалнууд мүнөө манда үгы. Нейтронно бомбо тухай асуудал мүнөөнэй байдалдаа үлэхэ ёһотой» гэжэ тэрэ хэлээ юм ха.

Европо түбидэ нейтронно бомбо тараан тодхохо һэдэлгэнүүдтэй холбоотон ямаршье ябуулгын Англида, тэрэшэлэн Баруун Европын бусад оронуудта эрид буруушаалаар угтагдадаг байһаниинь болгоомжотойгоор харюусаһанай шалтагаан болоно. Ядерна зэбсэгһээ, нейтронно бомбоһоо арсаха эрилтэ табиһан, 550 мянган хүнэй гар табилгатай бэшэгые Ядерна зэбсэг хуряахын түлөө хүдэлөөн бусад эмхинүүдэй дэмжэлгэтэйгээр ойрын үдэрнүүдтэ М. Тэтчерэй нэрэ дээрэ эльгээгээ.

А. ХЕЙГЭЙ ХАРАТА ҺАНААШАЛГА

ВАШИНГТОН. Сальвадорой дотоодын хэрэгүүдтэ улам ехээр хамааржа байһанаа сагааруулха һэдэлгэ гарган, США-гай захиргаан конгрессэй гэшүүдые идхана. США-гай гүрэнэй секретарь А. Хейг гол конгрессменүүдтэй уулзахадаа, Сальвадорто хи хёморолдо Куба ба Советскэ Союз «хабаарна» гэжэ худалаар хэлэһэн байна. Куба, Эфиопи ба Вьетнам Никарагуагаар дамжуулан Сальвадорой партизануудта зэбсэгүүдые эльгээнэ гэжэ хардана.

Энэ жэлдэ хоёр мянга гаран юрын эрхэтэдые алаһан Сальвадорой хунтада үзүүлдэг американ сэрэгэй туһаламжаяа бүри ехэ болгожо байһанаа далдалхын тула, Холбоото Штадуудай гадаадын политическэ зурганай хүтэлбэрилэгшэ иимэ худал хуурмаг үгэнүүдые хэрэглэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМАЙ МАГИСТРАЛИИЕ БАРИЛГАДА БА АШАГЛАЛГАДА ХАБААДАЖА ОНСО ШАЛГАРАГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН БОЛОН МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Байгал-Амарай түмэр замай магистралиие барилгада ба ашаглалгада туйлаһан амжалтануудайнь түлөө **шагнаха гэбэл:**

БУРЯАДАЙ АССР-һээ:

Еловская Роза Григорьевнае — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын үйлэдбэриин технологическа комплектациин управлениин кранай машинист.

Еременко Капиталина Алексеевнае — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 648-дахи поездын радиооператор.

Жанаев Владимир Амгалановичые — Зүүн Сибириин гражданска авиациин управлениин авиационно техник.

Загрийчук Федор Семеновичые — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 161-дэхи оньһожоруулагдамал колонныэ бульдозерой машинист.

Ильин Юрий Александровичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын 140-дэхи оньһожоруулагдамал колонныэ хүдэлмэрилэгшэ.

Каверзин Николай Михайловичые — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 138-дахи оньһожоруулагдамал колонныэ бульдозерой машинист.

Казаринова Надежда Ивановнае — «Нижнеангарсктрансстройн» ОРС-ын барилга-хабсаралгын 575-дахи ОРС-ын тогоошон.

Калашников Михаил Васильевичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын пилорамын машинистнүүдэй бригадир.

Киреев Геннадий Савельевичые — барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин 1-дэхи автобазы автомобилиин жолоошон.

Киселев Юрий Родионовичые — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 139-дэхи оньһожоруулагдамал колонныэ экскаваторай машинист.

Клейменов Виктор Федоровичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын мастер.

Косарева Татьяна Евгеньевнае — Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилгын талаар дирекциин санитарка.

Кузьмин Николай Георгиевичые — «БАМтрансгехмонтаж» трестын барилга-хабсаралгын тусхай шэглэлтэй 82-дохи поездын токарь.

Курамин Владимир Ивановичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын электро-гагнууршан.

Лакатош Василий Васильевичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын хабсаргагшадай бригадир.

Лапик Любовь Ивановнае — «Нижнеангарсктрансстройн» ОРС-ын 12-дохи тоннельнэ отрядай ОРС-ын хилээмэ баригшадай бригадир.

Латышев Павел Николаевичые — «Востоксибэлектросетьстрой» трестын 104-дэхи оньһожоруулагдамал колонныэ электромонтер-линейщик.

Леонова Евдокия Алексеевнае — Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдэ станциин хүдэлмэрилэгшэ.

Мешков Иван Павловичые — «БАМтрансвзрывпром» трестын тусхай шэглэлтэй 88-дахи управлениин хүдэлмэрилэгшэ.

Михайлов Александр Михайловичые — хүүргэ барилгын 9-дэхи трестын 53-дахи мостоотрядай хабсаргагшадай бригадир.

Насникова Тамара Петровнае — барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин 18-дахи тоннельнэ отрядай маляр.

Николаев Павел Семеновичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын модошо дархашуулай бригадир.

Оленин Иван Федоровичые — барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин 11-дэхи тоннельнэ отрядай слесарь.

Плюснин Владимир Иннокентьевичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын заһабарилгын-прокатна баазын электро-гагнууршан.

Погорецкая Любовь Александровнае — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 648-дахи поездын штукатур.

Савастьян Леонид Георгиевичые — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 139-дэхи оньһожоруулагдамал колонныэ бульдозерой машинист.

Савиновский Алексей Ивановичые — Улаан-Үдын Е. Ф. Кожевниковэй нэрэмжэтэ хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой слесарь.

Санникова Тамара Михайловнае — капитальна һомололгонуудай Бүхэсоюзна банкын Байгал-Амарай конторын Хойто-Байгалай отделениин эрхилэгшэ.

Сиденова Галина Пурбоевнае — «Нижнеангарсктрансстройн» ОРС-ын барилга-хабсаралгын 572 поездын ОРС-ын наймаалагша.

Скородумов Виталий Иосифовичые — Зүүн Сибириин гол мүрэнэй пароходствын катерай капитан.

Сморчков Владимир Максимовичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 607-дохи поездын хүдэлмэрилэгшэ.

Сурков Виктор Михайловичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын электрогаз-гагнууршан.

Сыромятников Иван Григорьевичые — «БАМтрансгехмонтаж» трестын барилга-хабсаралгын тусхай шэглэлтэй 82-дохи поездын электрогаз-гагнууршан.

Трофимов Геннадий Александровичые — хүүргэ барилгын 9-дэхи трестын 53-дахи мостоотрядай арматурщик.

Федько Николай Андреевичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 608-дахи поездын кранай машинист.

Халзанова Екатерина Николаевнае—барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин оньһожоруулгын управлениин радиооператор.

Шамсутдинов Масгут Бареевичые — барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин 2-дохи автобазын автомобилиин жолоошон.

Шевченко Евгений Павловичые — барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин үйлэдбэриин - технологическа комплектациин управлениин стропальщигуудай бригадир.

Ширабон Бадма Цыреновичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын комсомолой комитедэй секретарь.

Щепов Владимир Кузьмичые — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 142-дохи оньһожоруулагдамал колонныэ автомобилиин жолоошон.

Шеренко Владимир Федоровичые — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 137-дохи оньһожоруулагдамал колонныэ автомобилиин жолоошон.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной февралиин 5.

Соёлой һонин

„ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ МҮНДЭЛһЭН УШАР"

Иимэ нэрэтэй баледэй премьерэ үржэлдэр болобо.

Адам ба Ева тухай домог унн холо сагһаа хойшо хүн зоной сэдьхэлые эрхэлжэ ерээ. Гэбэшье хүн бүхэн энэ домогые тон өөрынхөөрөө ойлгоһон, юушьеб өөрһөө нэмэжэ, хорооҗо дүүрэн эрхэтэй юм.

Франциин уран зурааша Жан Эффель энэ домогые өөрын нюдөөр хаража, угаа һонирхолтой зурагуудые бии болгоһон юм. Жэшээнь, дэлгэр сагаан сэдьхэлтэй, хамаг юумэ бии болгохо, мүндэлүүлхэ гэжэ амар заягүй ябадаг Бурханай, халдаһан юумэндээ ногоо нобшо, һуури байрагүй, харахан юумэеэ наада хараагүй Шудхэрэй, үхибүүд шэнги гэнэн хонгор Адам Ева хоёрой тухай маягтай зурагуудтаа гарган байгаа.

Уран зураашын эдэ зурагууд Ленинградай композитор, СССР-эй арадай артист Андрей Петровто аргагүй һайшаагдаа һэн. Тиигэжэ тэрэ Жан Эффелиин зурагуудһаа үндэһэлжэ, тус баледэй хүгжэм зохёоһон байна. Хорогүйхэн шог зугаа, тиигэжэ байтараа, юртэмсэ дэлхэйн жама ёһые тааха, таниха гэһэн хүсэлдэ диилдэһэн хүгжэмэй аялга бай гаалиин бар хүсэнтэй тэмсэжэ байһан мэтээр дуулдана. Ябаһаар, гүн удхата философско удха даахан хүгжэм бии боложо, баледэй гол удхые гаргана. «Ганса сусал ган болохогүй, ганса хүн хүн болохогүй» гэһэн онһон үгын түгэс удха мэтэ, хүнүүдэй бэе бэеэ ойлгосоод, сүг хамта һүүгаа һаань, ямаршье юумэн аймашагтай бэшэ, харин муу һайн хоёрой алинииинь илаха, хүнүүдэй хүсэлһөө, инаг дуранһаа бүхы юумэн эхитэй гэһэн философско бодол хадаа баледэй гол удха.

Манай Улаан-Үдын хореографическа училищи дүүргэһэн, һүүлээрнь Ленинградай соёлой институт дүүргэһэн тусхай мэргэжэлтэй балетмейстер Анатолий Голышев энэ баледые найруулан табяа.

Адамай ролине Буряадай АССР-эй габьяата артист В. Андреев, Евын ролине бэлигтэй залуу балерина Т. Дудеева, Бурханай ролине Г. Мергенев, Эрэ шудхэрэй ролине Буряадай АССР-эй артист Ю. Муруев, Эмэ шудхэрэй ролине И. Муруева гэгшэд гүйсэдхэжэ, харагшадай халуун альга ташалгаар үдэшүүлһэн байна.

Б. ЮНДУНОВ.

КИНО—МҮНХЭРһЭН АЖАБАЙДАЛ

Кино буулгаха дуратайшуулай республиканска конкурс эндэ һаяхан үнгэрбэ. Тус конкурс партиин XXVI съездэдэ зорюулагдаа. Иимэ конкурс нэгэдэхеэр, кино буулгаха дуратайшуулай зохёохы ажалай тоосоон болоно, бэе бэеһээ дуй дүршэлөө хубаалдаха болоно.

Тус конкурсдо 27 кино табигдаа. Киноочерк, репортаж, алибаа юумэ зураглаһан, ажабайдалһаа хэһэг харуулһан богонихон фильмүүд болон аяншалга ябахада буулгаһан зураглалнууд болоно.

Борис Моргунов БАМ-да яһала үнинэй хүдэлдэг юм. Тэрэ бүхы сүлөөтэй сагаа кино буулгажа тэрэнэй «Удаан хүлеэгдэһэн үе ерэбэ», «Байгалай тоннелиин түрүүшын алхамууд», «Арбан нэгэдэхи миһэрнэ» гэһэн богонихон фильмүүдые конкурсдо асаржа, харагшадай һайшаалда хүртэбэ. Тэрэ нэгэдэхи шанда хүртэһэн, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Хоёрдохи шанда Анатолий Зуев хүртэбэ. Тэрэнэй «Хэншье, юуншье мартагдаагүй» гэжэ фильм дайнай үеын хронико болон мүнөөдэрэй байдал хоёрые ехэ тааруугаар холбоно. Тус фильм дүүрэһэн удхатай боложо шадаа. Кино буулгалгын бүхы арга боломжонууд үлүү дутуугүй хэрэглэгдэһэн байна.

«ЛВРЗ фильм» гэжэ студиин «Түмэршэ дарханай хурим» ба Виктор Васильевай «Оронгын зураглалнууд» гэһэн фильмүүд гурбадахи шанда хүртэбэ.

Манай корр.

Римма Владимировна Хартаева — залуу мэргэжэлтэ. Тэрэ медицинскэ сестрануудай курса ажалтайгаар дүүргэһэн юм. Тэрэ сүлөө сагаан гараһаар, хүүгэдтэ һонин номуудые уншажа үгэхэ гү, али онтохон, һонирхолтой ушаралта ябадалнуудые хөөрэжэ үгэдэг юм. Хүүгэд хүмүүжүүлгэшэдтэ дуратай, дахадаг лэ ябадаг, харан сасуу тэрэнэй тойрошдо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. В. Хартаева хүүгэдтэ ном уншажа һууна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ДУУГААР ДҮҮРЭһЭН УУЛЗАЛГА

Мяха-консервын комбинадай хамтын байра соо поэдүүд Гунга Чимитов Анатолий Щитов хоёртой һаяхан уулзалга болобо. Залуушуулай хамтын байрын улаан булан соо хүн зон олоороо суглараба.

Комбинадай залуу хүдэлмэришэд поэзеэр һонирходог байна.

Гунга Чимитовэй «Мана һохор» гэжэ басниия уншахада, зал соо хүхэ энеэдэн болобо. Удаань Г. Чимитовэй үгэ дээрэ композитор А. Андреевэй бэшэһэн «Инаг дураяа гамнаарай» гэжэ дууе залуушуул ирагуу гоёор дуулажа, айлшан поэдтэ иигэжэ баяр хүргэжэ байһанаа мэдүүлһэн байна.

Поэт А. Щитов һүүлэй үедэ бэшэһэн шүлэгүүдээ уншаһан, хүнүүдэй һураһан асуудалнуудта харюусаһан байна.

Мяха-консервын комбинадай хамтын байра соо үнгэрһэн энэ үдэшэ бүхы хүнүүдтэ баяр асарһаниинь ехэ һайшаалтай. Иланхаяа ехэ баяр манай айлшадта асараа гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, залуушуул буряад поэзиин хүгжэлтэдэ хабаагүй бэшэ байһанаа харуулаа бшуу.

С. СКОЛЬЖИКОВА,
4-дэхи ШРМ-эй багша.

УРАН ЗОХЁОЛОЙ ҮДЭШЭ

«В. И. Ленин совет литература болон искусстводо» гэһэн темээр Хурамхаанай районой һурагшадай литературна конкурс үнгэрэгдэбэ. Ленинскэ тематикаар литературна ба уралан бүтээлгын кружогуудай үрэн выставкэ эмхидхэгдээ. Эндэ Хурамхаанай дунда һургуулиин һурагша Батор Будаевай зурагууд үндэрөөр сэгнэгдэбэ. Модон дээрэ һиилэһэн Ленинэй дүрэнүүд, ажабайдалынь болон ажал ябуулгынь харуулһан планшедүүд, бронепоездын, крейсерэй македүүд болон бэшэшье һонирхолтой бүтээлнүүд хүн зоной анхарал татаа.

Уншагшадай конкурс дээрэ олон шүлэг, д у у н у у д з э д э л э э. Шалгалтын комисси Гаарейн дунда һургуулиин 8-дахи классай һурагша Дышигма Гомбоевагай, Бархенай дунда һургуулиин һурагша Герман Бадмаевай бэлиг шадабарие тэмдэглэбэ. Литературна викторинын асуудалнуудта харюусахын тула уран зохёолой лениниане мэдэхэ хэрэгтэй байгаа. Хурамхаанай дунда һургуулиин һурагша Майя Марханова бэшэнһээ бүлюу мэдэхэ байгаа.

Конкурсдо табигдаһан рефераднууд хамгаалагдаа. Гаарейн дунда һургуулиин арбадахи классай һурагша Галя Занданова Николай Дамдиновай зохёолнууд соо В. И. Ленинэй дүрын яажа харуулагдаһан тухай рефератаа һайнаар хамгаалаһан байна.

Районой конкурсдо онсо шалгараһан һурагшад хабарай амаралтын үедэ Улаан-Үдэ хотодо үнгэрэгдэхэ республиканска конкурсдо хабаадаха юм.

С. ЦЫДЫПОВА.

ДУУ, ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛНЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ партиин XXVI съездэдэ зорюулагдаһан уран һайханай коллективүүдэй харалга республика доторнай үргэлжэлһөөр. БАМ-ай барилгашадай клубууд болон соёлой байшангуудай зуу гаран коллективүүд энэ харалгада хабаадалсана. Уран һайханай хүдэлмэридэ хабаадалсадаг гурбан зуугаад артистнууд өөһэд өөһэдынгөө бэлиг шадабари харуулжа эхилбэ.

Харагшадта мэдээжэ болоһон коллективүүдтэй хамта тоннелиэ арбан наймадахи отрядай дуу, хүгжэмэй «Время» гэжэ ансамбль. Северобайкальск тосхоной хүүгэдэй ансамбль хүн зондо хани халуунаар угтагдаа. БАМ-ай Буряадай участогай уран һайханай коллективүүдэй түгэсхэлэй харалгада 150 шахуу гүйсэдхэгшэд хабаадалсаха болобо.

Д.-Д. ЦЫБЕНОВ.

ХАМТЫН ХҮСЭ ЭЛСҮҮЛХЭ

Совет хуулиин гол ёһонуудые хазагайруулдаг ушарнуудые элирүүлжэ, ниитын гурим журамые эбдэгшэдтэй эрид тэмсэл ябуулха гээшэ обществымнай урда табигдаһан зорилгонуудай нэгэн болоно. Иланхаяа гэр бүлэдөө хэрүүл шуугаа татадаг, хүршэнэртэйгөө харилсаагаа муудаһан хүнүүдэй байра байдалдань оролсожо, зүб буруу талыень тодорхойлхо гээшэ бэрхэтэй юм. Бэе бэеэ муу муухайгаар харааха, сохихо, гэмтээхэһээ эхилээд, хүнэй ами наһанда аюултай үйлэ хэрэгүүдые һүйдхэгшэд үшөөл ушарһаар ааб даа.

Хуулида харша эдэ ябадалнууд тухай бодомжолоод үзэхэдэ, олонхинь һогтуушуулай гэмээр болоһон байдаг. Жэшээлхэдэ, эрхэтэн Курочкин үйлсөөр ябаад, Арсентьев гэгшэтэй ушаржа, гэртээ дахуулжа абаашаа ха. Курочкинай гэртэ ошоод, хоюулан архи ууха үедөө Арсентьевынь хэрүүл эхилээд, нүгөөдэеэ сохибо. Харюудань Курочкин Арсентьевээ хутагаар хадхажа, шархатуулаа. Үгышье һаа, үшөө нэгэ жэшээ. Үбгэ һамган Яковлевтан саг үргэлжэ архидадаг, хоёр үхибүүдээ огто харууһагүй байлгадаг байгаа. Ушар иимэһээ тэдэнэр түрэлхидэй эрхэһээ хаһагдаһан юм.

Иимэ ушарнуудһаа уламжалан, ямар ажаглалта хэлтэйб гэбэл, ажалша коллективүүдтэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана гэхэ гү, али предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэришэдэйнгөө гэр бүлын байдалда оролсохоёо хэмшээрхэдэг юм. Энэ тон буруу һанамжа мүн. Юуб гэхэдэ, архи уудаг, халирхай ябадал гаргадаг, хүндэ сүг хүдэлдэг нүхэдынь лэ нэн түрүүн түшэг тулгуурнь боложо, гэр бүлынь байдалда анхарал табиха зэргэтэй ха юм. Жэшээлхэдэ, ГРЭС-эй барилгын управлениин электрохабсаргагша С. Т. Чирков эндэхи гэр байрын-коммунальна таһагта штукатурщэрдэгшээр хүдэлдэг З. А. Ивлеватай хубиия нэгэдүүлһэн юм. Тиин эдэ хоёрнай түрүүшын үдэрһөө толгойгоо архяар манаруулаад лэ, наншалдадаг байба. Ээлжээтэ иимэ архидалгынгаа үедэ Ивлевань һүхэ абажа, Чирковойнгоо шэлэ хүзүү руу хэдэ дахин буулгажархёо. Эдэнэрэй үдэр бүри шахуу архидадаг, сохилсодогые управлениихид һайн мэдэдэг байбашье, һэргылэмжын нэгэшье хэмжээ абаагүй байһан.

Хүдэлмэришэдэй суглаануудай, гурим журам хазагайруулгые һэргылдэг советэй, мүн бусадшье олон аргаар үзүүлэгдэдэг нүлөөгэй үүргэ дээшэлүүлхэ гээшэ тон шухала гэжэ тобшолоё. Гурим журам сахиха талаар байгуулагдаһан ниитын пунктнуудай ажал ябуулга эдэбхижүүлхэ шухала. Комсомолой оперативна отрядуудта, арадай һайн дуранай дружинануудта, нүхэдэй сүүдүүдтэ, наһала гүйсөөдүйшүүлэй хэрэгүүдые хаража үзэдэг инспекцинүүдтэ иимэ пункт эмхидхэлэннь түб боложо үгэдэг байна.

Улаан-Үдэ хотодо иимэ пунктнуудай дэргэдэхи ниитын зарим советүүд шадамар бэрхээр хүдэлмэреэ эрхилдэг. Загорск посёлогто, шэлэй заводто, мяха-консервын комбинадта, Сэлэнгын, Зэдын, Яруунын районуудта иимэ пунктнууд һайшаалта үүсхэлнүүдээрээ, үйлэ хэрэгүүдээрээ мэдээжэ болонхой. Х ү н з о н һ о о ороһон гомдолнуудые саг соонь хаража үзэхэ, зүб шиидхэбэри абаха, тусхай ажаглалтада байгшадые хинан шалгаха, арадай һайн дуранай дружинын гэшүүдтэ зүбшэл заабари үгэхэ гэхэ мэтэһээ эхилээд уялга зорилгонууд олон.

Обществын зарим гэшүүдэй аяг аашата ябадал гаргалгые һэргылхэ талаар хүдэлмэри тусхай бодомжото түсэбэй ёһоор ябуулагдаха ёһотой. Гэбэшье ниитэ хүн зон, участогай инспекторнууд журам хазагайруулагша тушаа хэһээлтын нэгэ хэмжээ абаһанай удаа саашанхи хиналтаяа алдажархидаг.

Олонхи коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэришэдэйнгөө сүлөө сагаа ямараар үнгэргэдэгөөр һонирходоггүй, юушье хээ һаань, өөһэдынь дуран гэжэ буруу тоолодог. Х у у л и хазагайруулагша бүхэниие элишэлжэ хэһээхэ, саашадаа иимэ ябадал гаргахагүйнь тула һэргылхэ гээшэ олониитын зорилго мүн.

Н. КАЗАЗАЕВ,
республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын таһагай хүдэлмэрилэгшэ.

ГАЗАР ХҮДЭЛБЭ

Кабанскын районой сейсмическэ станциин директор В. Х. Ходошкинов иигэжэ мэдээсэбэ:

— Үсэгэлдэр, февралиин 19-нэй үглөөнэй 9 час 49 минутада республика дотор газар хүдэлбэ. Байгал далайн Ольхон аралай урда захада гэжэ тодорхойлогдоһон эпицентрынь 4 балл хүсэтэй байгаа. Байгалай эрье зубшаад, мүн Улаан-Үдэ хотодо 3—4 балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлһэн байна.

Спорт

Заншалта дүрбэдэхи

Хэрэн тосхоной хүүгэдэй спортын һургуулиин зал соо эдиршүүлэй дунда дүрэ булаалдалгын барилдаагаар Алдар Солын гурбан шатын орденуудаар шагнагдаһан Самбу Хайдапович Булутовай шанда хүртэхын түлөө заншалта дүрбэдэхи мүрысөөн КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулагдан үнгэргэгдэбэ.

Мүрысөөндэ Түнхэнэй районой бүхэшүүлһээ гадна Улаан-Үдын «Динамо» бүлгэмэй, хүүгэдэй спортын долоодохи һургуулиин болон аэрофлодой, мүн Баргажанай, Хурамхаанай, Хэжэнгын, Зэдын, Захааминай, Ахын районуудай болон Усть-Ордын буряадай национальна округой эдир барилдаашад хабаадалсаа. Хамтадаа 180 эдир спортсмен Булутовай шанда хүртэхын түлөө тэмсэбэ.

Мүрысөөндэ хабаадагшад СССР-эй барилдаанай федерациин һаяхан баталан абаһан шэнэ дүримэй ёһоор аха наһанай эдиршүүд (1964—65—66 оной), бага наһанай эдиршүүл (1967—68—69 оной) гэһэн хоёр бүлэгтэ хубаагдан барилдаа.

Гурбан үдэрэй туршада үргэлжэлһэн үедэ [illegible] барилдаанай үдаа [illegible] эдиршүүлэй дунда Сергей Назаров [illegible] Анаторий Батуев, Зорикто Ухнаев (бултадаа Улаан-Үдэ), Баир Эжинов (Хэжэнгэ), Геннадий Замагин болон Саян Будаев (хоюулаа Түнхэн) гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүртэн соошо чемпионууд болобо.

Аха наһатанай дунда барилдаанда һуража, дүршэжэ ябаһан бүхэнүүд олон байба. Тэдэнэй барилдахые харахада һонирхолтойшье байгаа. Һүүлэй һүүлдэ өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүртэн соошо Доржо Халтанов (Улаан-Үдэ), Эрдэни Гулгенов (Баргажан), Аркадий Санжиев (Улаан-Үдэ), Баир Будаев, Александр Манзаев, Юрий Майдарханов (Т ү н х э н), Александр Кушеев (Улаан-Үдэ), Виталий Молонтоев, Сэрэн Будаев (хоюулаа Түнхэн) гэгшэд чемпионой нэрэ зэргэдэ, геройн шанда хүртэбэ.

Энээнһээ гадна Баир Будаев (Түнхэн) барилдаанай эрхим техникэ харуулһанай түлөө, Доржо Халтанов (Улаан-Үдэ) һайн барилдаанай түлөө, Геннадий Ширеторов (Хурамхаан) илалта туйлахаар эрмэлзэһэнэй түлөө тусхай шангуудта хүртөө.

Алдар Солын гурбан орденто баатарай шангуудта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдээ.

В. ТУЛАЕВ.

ТОБШОХОНООР

БАРИЛДААН. Хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудай дунда дүрэ булялдалгын барилдаагаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Украинын ССР-эй Белая Церковь хотодо болобо. 32 дээдэ һургуулиин 200 гаран барилдаашад энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаһан байна. Буряадай хүдөө ажахын институдай суглуулагдамал командаһаа спортын мастер Владимир Балданов 57 килограммай шэгнүүртэ барилдахадаа, хоёрдохи һуури эзэлээ. Спортын мастер Бато Даншинамжилов бронзо медаляар шагнагдаба. Тус институдай студентнэр И. Осодоев, Б. Митыпов гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ табадахи һууринуудта гараһан байха юм.

ҺУР ХАРБАЛГА. «Динамо» болон «Спартак» бүлгэмүүдэй суглуулагдамал командануудай хоорондо нүхэд ёһоной мүрысөөн «Динамын» сагаалса дээрэ үнгэргэгдөө. Эдэнэр 50 болон 30 метрэй зайда харбаһан байна.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Динамо» бүлгэмэй мэргэшүүл һайн һорилго бэлэдхэлтэй байжа, илалта туйлаба. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Софья Раднаева («Динамо») 598 очко абажа, түрүү һуури эзэлэбэ. Тус бүлгэмэй түлөөлэгшэ, һаяхан спортын мастерай норматив дүүргэһэн Янжима Цыренжапова хоёрдохи шанда хүртэбэ.

Эрэшүүл соошо Валерий Лазарев («Динамо») илажа гараа — 653 очко. Цыренжаб Будаев хоёрдохи һуури эзэлбэ.

ШАТАР. «Спартак» бүлгэмэй областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Пионернүүдэй байшан соо үргэлжэлһөөр, 11 нааданай һүүлээр Владимир Хаханов 8,5 очкотой боложо, түрүү һуури эзэлжэ ябана. Алексей Шагжиев, Анатолий Доржиев гэгшэд тэрээнһээ хахад очкогоор гээгдэнэ. Ю. Барнаков, В. Цыреннимаев гэгшэд тус тустаа 7 очкотой болонхой. Мяханай комбинадай хүдэлмэрилэгшэ В. Назимов удаадахи һуури эзэлнэ. Эдэнэй хэнэйнь илажа гараха байһые һүүлшын табан наадан элирүүлхэ бшуу.

БАСКЕТБОЛ. ВЦСПС-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортклубай зал соо болобо. Дүрбэн команда хабаадаһан байна. Эхэнэрнүүд болон эрэшүүлэй дундаһаа авиационно заводой түлөөлэгшэд илаба.

ХОККЕЙ. Бумбэгэтэй хоккейгээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлһөөр. Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой хоккеистнууд «Буревестнигэй» командые 6:4 тоотойгоор шүүгээ. Элхиин «Ремонтник» Шэнэ-Бэрээнэй «Урожайтай» наадахадаа, 5:7 тоотойгоор булигдаһан байха юм.

Авиационно заводой «Забайкалец» түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

△ Хойто-Осетиин ниислэл — Орджоникидзе хотодо «Трудовые резервы» бүлгэмэй Россин федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэһэн энэ нааданда хабаадаһан манай республикын түлөөлэгшэ Татьяна Калашникова гурбадахи һуури эзэлээ. Тэрэ 1500 метрэй зайда урилдахадаа, тэрэнээ 14 минута 13,5 секунда соо гаталаа юм.

Б. ВАСИЛЬЕВ.

УЛАМ ОЛОШОРБО

Республикын олзоборилгын ажахынууд арбадахи табан жэлдэ олзотой һайнаар хүдэлжэ гараа. Хүдэлмэрилэгшэдынь байгаалиин баялигуудые суглуулжа, ан, арьяатанай арһа, мяха гүрэндэ тушааха талаар табан жэлэйнгээ түсэбые октябриин долоон болотор, жэлэйнгээ түсэбые хэдэн һараар урид дүүргэһэн байна. 1975 оной хитой сасуулбал, гүрэнэй олзоборилгын ажахынуудта продукци абалга аяар 81 процентээр дээшэлээ. Үнгэрэгшэ жэлэй болон арбадахи табан жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүдтэ зорюулагдаһан суглаан һаяхан болобо. Республикын районуудай олзоборилгын управлениин начальник нүхэр Москвитин сугларагшадта ангуушадай үнгэрһэн жэлдэ туйлаһан амжалта тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

Табан жэл соо Байгал далайн оршондохи байгаали, ургамал, амитадые хамгаалха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ. Арбан заказник шэнээр байгуулагдажа, тэдэнэй ниитэ тоонь гушаад болобо. Эдэ хадаа Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудта орходоо һураггүй олон болоно. Заказнигуудта ан амитадые олошоруулха агнууриин-биотехническэ хэмжээнүүд саг үргэлжэ бэелүүлэгдэжэ байдаг. Уһа сөөрэмүүдтэ ондатрануудые абаашажа табиха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Хоёр мянгаад ондатра шэнэ газарта абаашагдажа, нютагжуулагдахадаа, олошоржо захалһан байна.

Манай корр.

Гүрэнэй автоинспекци мэдээсэнэ

Автомобиль, мотоцикл, прицепүүдэй техническэ талаараа ашаглалгада бэлэн байһаниие шалгаха дүримтэй зохилдуулан, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1981 оной февралиин 6-да баталан абаһан захиралтын ёһоор республикын предприяти, албан зургаан, организацинуудай, тэрэшэлэн ажалшадай хубиин автомобильнуудай, мотоцикл болон прицепүүдэй техническэ ээлжээтэ шалгалта иимэ болзорнуудта үнгэргэгдэхэ болобо:

1981 оной мартын 15-һаа майн 1 болотор гүрэнэй бүхы автотранспортнууд;

1981 оной апрелиин 1-һээ июлиин 1 болотор ажалшадай хубиин автомототранспорт.

1981 оной сентябриин 25-һаа октябриин 25 болотор—автобусуудай, хүнгэн «такси» автомобильнуудай техническэ харалга хоёрдохео үнгэргэгдэхэ.

Түхеэрэлгэнүүдээр гүйсэд хангагдаһан һайн баазатай предприятинуудта автотранспортынь техническэ харалга графигай ёһоор үнгэргэгдэхэ байна. Тиимэ эрхэ байдалгүй предприяти, эмхи зургаанууд гүрэнэй автоинспекциин мэдээсэл соо заагдаһан газарта саг соонь бүхы автотранспортоо асарха болоно.

Техническэ харууһа хэдэг станциин хүдэлмэрилэгшэд хубиин автотранспорт техническэ талаар харалгада хабкадуулагдахань. Энэ станцида автомобиль, мотоциклнуудые харалга эзэдэйнь дураар хэгдэхэ зэргэтэй.

Станцида техническэ шалгалта гараһанай һүүлээр автомототранспортын эзэн иимэ документнүүдые автоинспекцидэ асарха болоно: тогтоогдомол формотой справка, техническэ паспорт, шалгалта гараһанай түлөө түлэгдэһэн мүнгэнэй квитанци, хубиин автомототранспортһаа татабарида түлэгдэһэн мүнгэнэй квитанци, машина жолоодохо үнэмшэлгэ, табан жэлэй болзортойгоор үгтэһэн медсправка.

Хубиин хэрэглэмжэдэ байһан автомобиль, мотоцикл, прицепүүдые эзэнэйнь үгэһэн үнэмшэлгөөр (доверенность) техническэ шалгалтада ондоо эрхэтэдэй асархада болохо.

Хубиин хэрэглэмжын автомобиль, мотоциклай эзэдтэ Гүрэнэй автоинспекци техническэ харууһа гараһан тухайнь зусхан талон үгэдэг гээшэ. Тэрэнь автомашинын урдахи шэлэй баруун гар талын доодо буланда няагдаха ёһотой.

Тиимэ талонгүйгөөр автомототранспорт жолоодохонь хорюултай.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи нюурта. «Юунһээшье үнэтэй» гэһэн документальна киноэпопейе харагшадта Леонид Ильич Брежневэй хандаһан хандалга. «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи нюурта. «Ольга Сангадиевагай гурбан үндэр» — В. Бадмаевай очерк. Үдэр бүхэнөө — үндэр үргэсада. «Һайрамай уһа алдахагүй» — А. Стрекаловай статья. БАМ-ай һонин. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи нюурта. «Альга ташалгын замхахада...» — Хэжэнгэдэ үнгэргэгдэһэн литература болон искусствын үдэрнүүд тухай тэмдэглэлнүүд. Социалис оронуудта. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи нюурта. Редакциин февраль һарын бэшэгүүдэй шэнжэлэл. Нютаг нютагай һонин. Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05 —«Карл Маркс. Залуу наһандаа». (7-дохи сери). 11.20—«Арадай оюун бэлиг»—баримтата фильм. 12.20—Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Свердловско киностудиин эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 16.30 — «Горизонт».

Улаан-Үдэ. 17.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.00 — **«КПСС-эй XXVI съездын делегадууд тухай хөөрэнэбди».**

Москва. 18.20 —Үхибүүдтэ. «От семи до двенадцати»—фильм. 19.35 —«Жэлэй 4 саг» — мультфильм. 19.45 — **«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ».** 22.00 —**«КПСС-эй XXVI съездые угтуулан».** РСФСР-тэ зорюулагдаһан дамжуулга. «Сагые ахигшад» — баримтата фильм. Искусствын уран бэлигтэнэй, залуу артистнуудай концерт. 22.00 — «Время». 22.45 — «К о н ц е р т ы н үргэлжэлэл. 23.35 — «Эрмитаж». 00.10 — **«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».**

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.30—«Москвагай комсомолой ажал хэрэг». 18.00 — РСФСР-эй габьяата артистка О. Эрдели наадана.

Улаан-Үдэ. 18.20— Үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. «Колокольчик» гэжэ хүүгэдэй саадай үхибүүд наадаха. 18.40—«Манай айлшад». 19.10—«Эхэ ороноо магтан дууланаб»—концерт. 22.00—Буряадай АССР-эй уран зохёолшодой холбооной КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулагдаһан литературна үдэшэ.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации 2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00350. Заказ № 42. Индекс 5901